

I 65 år har kvinder haft adgang til prædikestolen: Hvordan er det gået de kvindelige præster? Mød tre af dem. **Madonna eller luder:** Maria Magdalene kan det hele. Hvem var hun egentlig, og hvorfor skjulte kirken hendes identitet?

KVINDEN & SAMFUNDET

Nummer 2 · Årgang 129 · December 2013

KIRKE OG KØN LIGE NU
– OG HVORDAN VI KOM HERTIL

{ Verdens ældste
kvindeblad }

KÆRE LÆSER

Selvom jeg både er døbt og konfirmeret i den danske folkekirke, og vist nok har lært noget om bibelen og de forskellige religioner, særligt den kristne, så må jeg nok indrømme, at min viden om kvinder i kristendommen er ret begrænset. Jo, Jomfru Maria kender jeg selvfølgelig. Hende hører jeg om hver jul i forbindelse med juleevangeliet. Men Maria Magdalene, hende lærte jeg først at kende, da jeg så filmen *Da Vinci mysteriet* af Dan Brown. Og egentlig tænkte jeg – har hun overhovedet eksisteret?

Derfor var jeg også helt på bar bund, da vi satte arbejdet med dette nummers tema 'Kvinder i Kristendommen' i gang. Mon du har det ligesom mig? At du ved, der er noget, som du burde vide, men længere er du ikke kommet?

Hvis ja, så tag med på denne rejse. Mød først tre spændende kvindelige præster, hver rundet af deres tid. Hør hvordan de har oplevet rejsen de sidste 65 år, da kvinder endelig måtte blive præster i den danske folkekirke. Og bliv, som jeg, både forundret og lidt chokeret over, at såvel modstand som opbakning til kvindelige præster stadig findes anno 2013. Vi har også lavet en oversigt over, hvordan det går med antallet af medlemmer af folkekirken, og hvor mange kvindelige præster der er med i 'ledelsen' af folkekirken.

Kom også med på eventyr, for har du læst *Da Vinci mysteriet* eller set filmen, ja så er du stadig ikke blevet klog på, hvem hun var, Maria Magdalene. Vores artikel er spændende og tankevækkende læsning om moderne spin, bare udført for 2000 år siden. Og der spindes vel egentlig stadig om hendes identitet, selvom den katolske kirke godt ved, hvem hun IKKE var.

Retten til fri abort er ikke noget, man kan tage for givet, heller ikke i samfund med en god økonomisk udvikling. De fleste af os ser vel egentlig latinamerikanske lande som forholdsvis veludviklede samfund. Og selvom vi godt ved, at de er 'stærkt' katolske, så er det alligevel chokerende at læse, hvor lidt råderet kvinder i de lande har over deres egen krop.

Vi har også set på kristne kvindemyter. Få et glimt i øjet ved læsning om den kvindelige pave Johanne. På trods af mændenes magt i kirken lykkedes det for nogle kvinder at få betydningsfulde og indflydelsesrige positioner indenfor de dele af kirken, som kvinder havde adgang til. Mød en middelalderlig, men sandelig ikke middelmådig powerkvinde, Birgitta af Vadstena.

I »Bevægelsens frihed« kan du læse om, hvor meget det betød for ligestillingen, da kvinder for 100 år siden begyndte at bevæge sig fysisk udenfor hjemmet. Overraskende, men egentlig ganske logisk. *Kvindene-Samfundet* har også været i biografen, og vi kan varmt anbefale filmen *Philomena*. Den egner sig vel her i vintermørket, for den er både varm og bevægende, trist og fuld af livsglæde.

Sæt allerede nu kryds i kalenderen og kom til Nordisk Forum i juni 2014, når Nordens kvindeorganisationer og mange andre sætter fokus på ligestillingsproblematikker, og på hvordan vi kommer endnu længere – sammen.

Rigtig god jul & godt nytår 2014, og god læselyst.

Bente D. Knudsen, redaktør

Udgiver

Dansk Kvindesamfund
Niels Hemmingsensgade 10, 3. sal,
1153 København K.
Telefon: 3315 7837
E-mail:
sekretariat@danskquindesamfund.dk
www.danskquindesamfund.dk

Støtte

Udgiuet med støtte fra
Hulda Pedersens Legat
og Kvindernes Bygnings Fond

Redaktør

Bente D. Knudsen
bdkprivate@yahoo.dk

Foto

Ty Stange
www.ty-stange.dk

Design og layout

Komma
www.kommastudio.dk

Repro og tryk

Reklameholdet, Jylland - Filipsen
Dalbyvej 93, 6000 Kolding,
www.reklameholdet.dk

Trykkes i 1400 eksemplarer

ISSN: 0106-5084

www.kuindenogsamfundet.dk

Dansk Kvindesamfund

Bladets leder udtrykker Dansk Kvindesamfundets holdninger. Øvrige artikler i bladet er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med foreningens synspunkter.

Dansk Kvindesamfund arbejder for fuld ligestilling af og ligeværd for kvinder og mænd, så de på lige vilkår kan gøre deres indsats i hjem, erhveru og det offentlige liv.

INDHOLD

- 4. Leder: Hvad nu hvis ...
- 5. Tema: Kvinder i kristendommen
- 6. Kvinder i kirkens mandeland
- 11. Fup eller fakta om kvinder i den danske folkekirke
- 12. Maria Magdalene - historien om kirkens bedrag
- 17. Myten om den kvindelige pave
- 18. Abort: En politisk og religiøs magtkamp i Latinamerika
- 22. Powerkvinder i kirken
- 23. Kristendommens pris: Perpetua og Felicitas
- 24. Folkekirken i tal

- 25. Filmanmeldelse: *Philomena*
- 26. Bevægelsens frihed
- 29. Nu skal den nordiske ligestilling opgraderes
- 30. Kvinden&klummen:
Kærligheden til en rummelig kirke

Sognepræst Kristine Stricker Hestbech.
Mød hende og to præstekolleger
på side 6.

HVAD NU HVIS ...

TÆNK HVIS MARIE MAGDALENE havde fået en mere fremtrædende plads i bibelen. Endda som en af Jesu disciple? Eller forestil dig, at den katolske kirke med paven i centrum havde valgt at rumme både mænd og kvinder som forkyndere af kristendommen – og gav begge køn lige muligheder for at indtage ledende roller i kirken? Hvis det havde været tilfældet, så ville budskaber som lighed og mangfoldighed for alvor have domineret kristendommen de sidste 2000 år. Ja, jeg er faktisk sikker på, at verden af i dag ville have været præget af langt større ligestilling.

DEN DANSKE FOLKEKIRKE af i dag er i overvejende grad rummelig og mangfoldig. Og uagtet enkelte præsters personlige holdninger så blander folkekirken sig ikke i kvinders ret til at bestemme over egen krop, hverken hvad angår abort eller andre reproduktive rettigheder. Men i verden omkring os blæser der andre vinde. For langt indenfor Europas grænser er retten til abort truet. Og skuer vi mod andre kristne samfund udenfor Europa, er abort mange steder slet ikke en mulighed. Sådan er virkeligheden for eksempel i lande som Mexico og Brasilien, lande som det offentlige Danmark i øjeblikket har fokus på. I november stod Kronprinsesse Mary og Kronprins Frederik således i spidsen for et stort eksportfremstød i Mexico, hvor de blandt andet besøgte et center for børn med Downs Syndrom.

I DANMARK OPLEVER VI I DISSE ÅR det laveste antal børn født med Downs Syndrom. Der kan være mange årsager til, at du som forælder vælger at afbryde eller gennemføre en graviditet, når fosteret har Downs Syndrom, og det skal jeg ikke gå mere ind i her. Min pointe er, at du som kvinde i Danmark har ret til at beslutte, om du vil sætte et barn med et alvorligt handicap i verden eller ej. Valget er dit. Det valg har du ikke som kvinde i Mexico eller Brasilien. Disse to lande har, hvad jeg uden blusel vil kalde kvindefjendske lovgivninger, når det kommer til kvinders ejerskab over egen krop. Lovgivninger,

der er forankret i både den katolske kirke og den politiske og økonomiske magt. Ud af 32 stater i Mexico har kun Mexico City vedtaget en abortlovgivning, som er i tråd med et moderne demokratisk samfund. Her har du som kvinde ret til abort op til 12. uge. Det er en vigtig menneskerettighed. Forhåbentlig bliver den ved med at eksistere i Mexico City, og forhåbentlig breder den sig til de 31 andre stater i Mexico.

I BRASILIEN, SOM ER VÆRT FOR OL I 2016, kan en kvinde kun få abort, hvis hendes liv er i fare under graviditeten, eller hvis hun har været udsat for voldtægt. Brasilianske kvinder har således heller ikke ret til at bestemme over egen krop. Dette mønster gør sig desværre gældende i langt flere lande end de to ovennævnte. Og hvad værre er – det griber om sig – retten til abort bliver langsomt, men sikkert indskrænket, og i nogle tilfælde helt afskaffet.

MED BIBELEN I HÅNDEN har kirkens mænd igennem mange århundreder 'forkyndt', hvilke rettigheder kvinder skulle have. Ja, siden de bibelske skrifter blev udvalgt og udbredt i den form, vi kender i dag, har kirken, hånd i hånd med det forhåndenværende politiske samfund, anvist kvinden hendes plads i samfundet. Al den tid som de i stedet kunne have brugt på kristendommens budskaber om lighed, omsorg og næstekærlighed.

DA MARIE MAGDALENE blev gjort til synderinde i stedet for discipel, blev kvindens krop synonym med synd. Seksualitet blev til demoraliserende begær. Med dette nummer af *KvindeneSamfundet* ønsker Dansk Kvindesamfund at sætte fokus på kvinder i kristendommen. Så det er samtidig med stor glæde, at jeg allerede nu kan afsløre, at de præster, du vil møde i dette nummer, udstikker en positiv retning mod en mere ligestillet folkekirke.

Lisa Holmfjord, forkvinde

Kvinder i kristendommen: Julen nærmer sig, og for mange bliver religion mere nærværende. Måske er det den eneste gang om året, du helt sikkert kommer i kirken, fordi julegudstjenesten er en fast tradition hos dig som i mange andre familier. Men hvordan er det lige med kvinder i kristendommen. Hvordan går det i Danmark med ligestillingen i folkekirken? Er det svært at være kvinde og præst? Var Maria Magdalene bare en myte, eller eksisterede hun virkelig, og hvilken betydning havde hun for synet på kvindekønnet, da kristendommen udviklede sig? Hvad sker der i det katolske Latinamerika med kvinders rettigheder, eller hvorfor sker der så lidt? Lad dig inspirere af vores artikler til at opdatere eller forny din viden om kvinder i kristendommen. ➔

I 1948 blev de første kvindelige præster ordineret – og det på trods af, at en tredjedel af de daværende præster truede med at forlade folkekirken. Men hvordan er det gået siden? Tre generationer af kvindelige præster fortæller her om både lukkede mandeklubber og højt til (kirke)loftet.

KVINDER I KIRKENS MANDELAND

AF CAND. MAG. IDA BLINKENBERG LIDELL

Anne-Grete Thestrup blev præst i 1980, Kristine Stricker Hestbech i 1998 og Lise Overgaard Therkildsen i 2013. I dag er de præster på henholdsvis Fyn, Sjælland og i Nordjylland. Selv om tid og sted forskyder sig, krydser de tre præsters erfaringer og oplevelser hinandens spor. Rå diskrimination, et let træk på skulderen eller selvfølgelig ligestilling. Det hele findes til alle tider og alle steder i folkekirkens regi. På trods af at Danmark var det første land i verden, som tillod, at kvindelige teologer kunne bruge deres uddannelse til at blive præster, tager det mere end 65 år at ændre på en institution, som har været domineret af mænd i over 2000 år.

Med kurs mod bøggerne. Lad os starte med begyndelsen: studievalget. Alle tre præster fortæller, at de overhovedet ikke havde tænkt på, at deres køn ville betyde noget, når de skulle læse teologi. Studiets indhold – for eksempel historie og filosofi – var det eneste relevante. Den i dag 62-årige Anne-Grete Thestrup ville udfordre sig selv fagligt og kendte i øvrigt ikke en eneste præst. Kun faderen stillede sig tøvende over for sin datters studievalg:

»Min far spurgte, om jeg dog ikke kunne vælge noget andet, det var vist lidt pinligt. Men det gik, for det var i slutningen af 60'erne, hvor alt stod åbent – der var en lethed i den side af sagen,« forklarer Anne-Grete om sit valg.

Mødet med den indremissionske del af folkekirken. Side-løbende med det almindelige teologistudie i Århus, hvor alle tre præster læste, findes Menighedsfakultetet. Det er en slags parallel uddannelse, etableret og drevet af Indre Mission. Studerende ved Menighedsfakultet følger undervisningen dér, men tager eksaminer ved Det Teologiske Fakultet.

Anne-Grete Thestrup fortæller, at hun som noget af det første blev inviteret af Indre Mission til et møde, hvor de tilstedeværende gik konstruktivt til værks: De ville bede for de kvinder, som troede, de skulle være præster. I dag findes 'de kvindefjendske fraktioner' stadig, men Anne-Grete Thestrup vurderer, at de udgør en lille gruppe. Det er nyuddannede Lise Overgaard Ther-

kildsen enig i, og hun påpeger, at det kan være lærerigt at diskutere med teologer, der er imod kvindelige præster. Men privat har hun ikke behov for at omgås dem.

Kristine Stricker Hestbech mødte i slutningen af 80'erne Indre Mission i sin læsegruppe, og det kom helt på tværs af, hvordan verden så ud – også dengang:

»Jeg var i studiegruppe med en fra Indre Mission, og hun læste for at blive en god præstekone. Hun var super intelligent, men det var hendes kæreste, der blev præst.«

En formørket svigerfar. I studietiden var det ikke vanskeligt for de tre stud.theol.er at navigere uden om mennesker, som var imod deres kommende virke som præster. Men for Kristine Stricker Hestbech får hendes valg af uddannelse og karriere stor betydning for hendes privatliv:

»Jeg giftede mig med en præstesøn, hvis far var imod kvindelige præster. Mens jeg studerede teologi, prøvede hans far derfor på at tale mig fra at blive præst. Han var fuldkommen sort og firkantet. Min kæreste forsøgte at tale med ham, men han var hverken til at hugge eller stikke i. Efter min ordination (indsættelse som præst, red.) taler han ikke til mig mere. Han viste sig som en super farfar, men mine svigerforældre besøgte os altså aldrig. Det var meget provokerende at blive ekskluderet af et familiefællesskab«, fortæller Kristine om årene med en stærk kirkelig modstander af kvindelige præster inden for familien.

Det mørke syn på kvindelige præster møder Kristine Stricker Hestbech også uden for familien, da hun i årene 2006-2007 er ansat som en af fire præster ved kirken i Thorshavn på Færøerne. Her er der også præster inden for folkekirken, som hører til Indre Mission.

»Den ene præst siger en dag, at han har det hårdt, for han har ikke nogen kolleger. Jeg griner og siger 'du har da os tre!' Men han ser gravalvorligt på mig og svarer: 'To af jer er kvinder, og den sidste er fraskilt,« fortæller Kristine.

Det brogede kirkelige landskab. På Nørrebro har både Anne-Grete Thestrup og Kristine Stricker Hestbech arbejdet som præster, men med helt forskellige oplevelser af kønsdiskrimination. Da Anne-Grete i starten af

Personligt havde jeg som ung præst ikke kvindelige forbilleder, og jeg syntes ikke, jeg kunne bruge mændene, så på den måde har jeg skullet finde min egen vej.

Kristine Stricker Hestbech

Sådan fik vi kvindelige præster

Allerede i begyndelsen af 1900-tallet var der optræk til, at kvinder kunne blive en del af den danske præstestand. I 1919 debatterede Folketinget kvinders adgang til præsteembedet, men her lykkedes det både kirken og militæret at slippe uden om den nye ligestillingslov. Fraøerret af kvindelige teologer betød, at loven ikke blev ændret før 1948 på baggrund af en ny, heftig debat. Denne gang kunne loughningen implementeres med det samme, idet der fandtes kvindelige teologer, som ventede på tilladelse til at blive præster. Det blev de – på trods af, at en tredjedel af de daværende præster truede med at forlade folkekirken, hvis de fik kvindelige kolleger. Truslen viste sig at være tom, da tre kvindelige teologer den 28. april 1948 iførte sig præstekjoler og blev ordinerede som præster.

Kilde: Kristeligt Dagblad

80'erne fik sit første præst job netop på Nørrebro, blev hun også den første kvindelige præst i sognet. Et ældre sognebarn lagde ud med at proklamere, at hun 'bedst kan lide præstekoner', ikke kvindelige præster, forstås. Men det stak ikke dybt, og sognebarnet blev senere gode venner med præsten Anne-Grete. Anderledes så det ud for kun fem år siden, da Kristine Stricker Hestbech i 2008 arbejdede i Stefans kirken på Nørrebro.

Anne-Grete Thestrup er født i Kalundborg i 1951 og blev i 1980 cand.theol. ved Aarhus Universitet. Samme år fik hun ansættelse ved Simeons Kirke i København, og hun har siden 1986 været sognepræst ved Vor Frue Kirke i Svendborg.

»Her møder jeg mandlige københavnske kolleger, som er søde. Men de vil ikke gå til alters, efter jeg har været der, med mindre det var gjort rent! Det er helt sort...«

I Havdrup Sogn på Sydsjælland, hvor Kristine Stricker Hestbech nu er landpræst, mærker hun ingen diskrimination – overhovedet. Det er også hverdagen for den nyslåede præst i det nordjyske, Lise Overgaard Therkildsen, og hun forklarer at,

»Indtil videre har folk kun været positive. Jeg har adskillige mandlige kolleger i nabosognene, og jeg har ikke oplevet det mindste negative. Men jeg tror også, det er et spørgsmål om geografi. De er meget 'frie' og nede på jorden herude.«

På sporet af ligestilling. Da Anne-Grete Thestrup blev ansat som præst i Svendborg i 1986, gik hun i en enkelt kvindes fodspor: Elisabeth Fabricius, der i 1957 var blevet første kvindelige præst. Siden havde der ikke været kvindelige præster.

»Hun havde taget den hårde førstegenerations kamp som kvindelig præst. For eksempel var der engang et konvent for fynske præster, hvor hun ikke var officielt inviteret med. Men nogen tog hende med alligevel, og efterhånden som man(d) lærte hende at kende, blev hun accepteret.«

Selv har Anne-Grete Thestrup ikke oplevet megen diskrimination gennem årene som kvindelig præst. Nogle ældre mandlige kolleger har været nedladende, patroniserende og alfaderlige, men hun peger på alder som en medvirkende grund:

»De ser en som datter, ikke kollega. Men holdningerne i Indre Mission har ændret sig til det mere afvisende overfor kvinder – det har de strammet op på. Dengang jeg blev ansat i Vor Frue sogn i 80'erne, var en repræ-

Kristine Stricker Hestbech er født i 1967 og blev i 1997 cand.theol. ved Aarhus Universitet. Hun fik i 1997 ansættelse ved Kongsted på Sydsjælland. Siden 2009 har hun været sognepræst i Havdrup Kirke ved Køge på Sjælland.

Lise Overgaard Therkildsen er født i 1986 og opvokset i Risskou i Århus. Hun blev ordineret som præst i januar 2013 og har siden været ansat ved Mou Kirke i Mou Sogn i Nordjylland.

sentant fra Indre Mission med til at vælge mig. I dag vil de slet ikke have kvindelige præster.»

En rummelig arbejdsplads? På spørgsmålet om, hvordan det er at være ansat side om side med præster, der ikke anerkender kvindelige kolleger, falder svarene forskelligt ud. Anne-Grete Thestrup, som har flest år i embedet, siger:

Indre Mission: en del af folkekirken

Kirkelig Forening for den Indre Mission i Danmark, i daglig tale Indre Mission, er en folkekirkelig bevægelse, som blev stiftet den 13. september 1861.

Indre Mission ønsker at gøre kirkens tro levende for mennesker og styrke kirkens arbejde ved at samle mennesker i fællesskaber, der styrker troen indadtil og arbejder udadtil med at udbrede kirkens budskab. Bevægelsen er evangelisk-luthersk og bygger på folkekirkens grundlag (Bibelen og folkekirkens bekendelsesskrifter). Indre Mission lægger stor vægt på Bibelen som Guds ord og på den personlige tro på Jesus Kristus som Frelser.

Indre Mission er en landsdækkende bevægelse, som er organiseret i ca. 400 lokale samfund. De fleste Indre Missionske samfund er knyttet til et missionshus. Indre Missions primære virkefelt er Danmark, hvad der er grunden til, at man taler om indre mission i modsætning til ydre mission. Arbejdet foregår i høj grad ud fra lokale missionshuse, hvor venner af Indre Mission regelmæssigt mødes. Møderne består oftest af prædiken, sang, bøn, samtale og socialt fællesskab.

Indre Mission fastholder i dag sit stæsted i folkekirken, men er kritisk over for den nyere uduikling i folkekirken, bl.a. i spørgsmålet om velsignelse og vielse af homoseksuelle. Siden 2011 har bevægelsen givet mulighed for, at lokale Indre Missions samfund, der ved at danne frimenighed går ud af folkekirken, stadig kan være en del af Indre Missions arbejde.

Kilde: Wikipedia

»Det har jeg det fint med. Det holder kirken bedst fast, at den er bredspektret. Jeg har lært meget af katolikker og frimenigheder, for jeg er interesseret i at være i et gensidigt respektfuldt forhold. Så længe andre ikke ignorerer, at jeg er præst, er det ok.«

Helt så enkelt er det ikke for Kristine Stricker Hestbech, som undrer sig over, hvordan man(d) kan begrundede diskrimination teologisk:

»Nogle præster vil ikke røre ved deres kvindelige kolleger – som om de er urene. Det er en ukristelig adfærd. Hvor er den kristelige omfavnelser af forskelligheden dér? Det er som at sige: Jeg vil ikke tale med dig, fordi du har brunt hår! Vores køn er et vilkår som mennesker. Og alligevel er vi i en kirke, der diskriminerer én på grund af et gudsskabt køn!« fremhæver hun.

Selvom Lise Overgaard Therkildsen ikke har oplevet kønsdiskrimination på egen krop i det sogn, hvor hun nu er præst, har hun igennem sin gymnasietid og på teologistudiet oplevet mennesker, som ikke gik ind for kvindelige præster. Og eftersom hun blev færdiguddannet i 2013, ligger hendes studieår ikke særlig mange år tilbage.

»Det er problematisk, at der er folk, som ikke er til at rokke ud af gamle overbevisninger eller ikke er velopdragne nok til at stikke poten frem og hilse på den kvindelige præst, selvom de måske synes, hun hellere skulle have været kirkesanger. Det er – som en del andre områder i folkekirken – gammeldags og forstokket. Men jeg tror også, at de mennesker er en uddøende race,« forklarer Lise Overgaard Therkildsen.

»Det står skrevet« – Bibelens mandlige ord. Særligt to argumenter mod kvindelige præster går igen, ifølge Anne-Grete Thestrup. Det ene er, at 'det står skrevet'. Det vil sige, hvis man følger nogle af Bibelens

Det er problematisk, at der er folk, som ikke er til at rokke ud af gamle overbevisninger eller ikke er velopdragne nok til at stikke poten frem og hilse på den kvindelige præst, selvom de måske synes, hun hellere skulle have været kirkesanger. Det er – som en del andre områder i folkekirken – gammeldags og forstokket. Men jeg tror også, at de mennesker er en uddøende race.

Lise Overgaard Therkildsen

– herunder apostlenes ord – har kvinder ikke et stort råderum. For eksempel skriver apostlen Paulus, at kvinder ikke må tale i større forsamlinger. Det andet argument er en tolkning af Jesu disciple som præster; da de udelukkende var mænd, bør kun mænd være præster. Det kaldes også den apostolske succession i den katolske kirke, hvor Paven er den nutidige efterfølger efter apostlene. Til det bemærker Kristine Stricker Hestbech:

»Det er en uprotestantisk tankegang, og der kommer ikke andre og nyere argumenter. Vi står og tramper rundt i den samme, gamle suppe. Men i Bibelen står der også, at vi er skabt i Guds billede. Så må Gud være tvekønnet, det er en logisk tolkning. Det vigtigste er, hvordan vi bruger Bibelen. Jeg synes ikke, den kan bruges som lovbog – det er en rettesnor. Vi må spørge, om Kristi hjerte er til stede. Hvad vil han sige i dag? Bibelen skal leve i dag, ikke for 2000 år siden.«

Ifølge Kristine Stricker Hestbech er det netop kristendommens styrke, at den kan forandre sig og følge os i vores liv og samfund. Og for hende er det den måde, Kristus inkarnerer sig i det kød, der er nu. For nogen betyder den tolkning, at tingene bliver udvidet. Men, siger hun, enhver generation må spørge sig selv: Hvordan er jeg kristen i denne verden?

Er præstegerningen kønsløs? Ifølge Anne-Grete Thestrup og Lise Overgaard Therkildsen er der ikke stor forskel på, hvordan mandlige og kvindelige præster varetager deres arbejde. Lise Overgaard Therkildsen uddyber:

»Det kan godt være, at ordet 'kærlighed' forekommer hyppigere i kvindelige præsters prædikener, men i bund og grund kan to kvinder eller to mænd have en ligeså forskellig teologi som en mand og en kvinde.«

I modsætning til Anne-Grete og Lise, mener Kristine Stricker Hestbech, at der er stor forskel på, hvordan man er præst:

»Vi kvinder har stadigvæk fødderne nede i noget livsmuld, som mænd ikke på samme måde får fat i. At vi føder og fodrer børn. Det er svært at vide, om det er medfødt eller kultur. Men vi formår at være til stede i stærke, voldsomme, svære følelser. Gode kvindelige præster kan have et nærvær, som gode mandlige præster ikke har. Vi tolker evangeliet ind i hverdagsliv,

hvorimod nogle mandlige præster har en akademisk tilgang, hvor det er meget fjernt fra folks liv.«

For Kristine Stricker Hestbech synes ikke, at præster skal være alt for langt væk fra det liv, som almindelige mennesker lever. Tværtimod. Præster skal være omsorgsfulde og have noget på hjerte. Og hun mener, at kvindelige præster udfolder en form for hverdagsteologi, hvor de bringer erfaringer og levet liv med ind i kirken.

»Personligt havde jeg som ung præst ikke kvindelige forbilleder, og jeg syntes ikke, jeg kunne bruge mændene, så på den måde har jeg skullet finde min egen vej. Det har både været træls og givet mig mulighed for at gå en ny vej. En anden vej end den tunge lutherske tradition. Jeg tænker nogen gange: Hvorfor ser du sur ud, når du taler om det evige liv? Hvorfor taler du om kærlighed, som om du aldrig har smagt på den? Mange siger, at niveauet vil falde på teologi, men lad det da ske, hvis det betyder, at vi kan mødes som mennesker. Lad os endelig falde, så vi er på niveau!« forklarer hun.

Nye tider i den danske folkekirke. Andelen af kvindelige præster i forhold til mandlige nåede i 2010 op på 50 procent. Derfor mener mange, at problemstillingen med køn i kirken fremadrettet ikke bliver den væsentligste udfordring for folkekirken. Anne-Grete Thestrup vender forestillinger på vrangen:

»I dag er det omvendt, der er virkelig nogle hårdkogte kvindelige teologer og meget bløde mandlige præster. Nu er vi nået dertil, at det er blevet almindeligt at møde kvindelige præster. Men der må heller ikke være for mange kvindelige præster, der skal være balance. Fordi vi skal repræsentere begge køn, både mænd og kvinder, i sognene.«

Derfor oplever Anne-Grete Thestrup, at køn og familie slet ikke er emner, der diskuteres ved ansættelser. I virkeligheden ligger problemet et andet sted, nemlig i (selv)forståelsen af præstegerningen. Mange yngre præster har svært ved at få fritid og arbejdsliv til at gå op:

»De ser det mere som et almindeligt job med et liv uden for præstegerningen. Jeg tog hele pakken, det skal man i denne branche«, forklarer hun.

FUP ELLER FAKTA OM KVINDER I DEN DANSKE FOLKEKIRKE

Kvinderne overtager snart kirken i Danmark – for der kommer flere og flere kvindelige præster. Er det nu rigtigt? Dansk Kvindesamfund har taget temperaturen på ligestillingen i kirken.

AF CAND. MERC. INT. & JOURNALIST BENTE D. KNUDSEN

Der er snart flere kvindelige præster end mandlige!

Ja, hvis man mener, at 1062 kvindelige præster, svarende til helt præcis 50,6 procent, udgør et flertal, så har man muligvis ret. Alternativt kan man vel bare kalde det for ligestilling!

Det har dog taget mere end 60 år at nå så langt. I 1948 blev de første 3 kvinder ordineret som præster. Udviklingen gik de første mange år langsomt. 22 år senere, i 1970, var de kun vokset til 30 kvindelige præster, hvilket svarede til knap 2 procent af alle præster. Siden er der kommet lidt mere fart på udviklingen:

1981 var der 245 kvindelige præster – svarende til 13 %
 1991 var der 507 kvindelige præster – svarende til 27 %
 2001 var der 783 kvindelige præster – svarende til 39 %
 2010 var der 1062 kvindelige præster – svarende til 50 %

I 1948 blev de tre første kvinder ordineret som præster i den danske folkekirke. Her ses pastor Johanne Andersen, pastor Ruth Vermehren og pastor Edith Brenneche-Petersen sammen med biskop Øllgaard efter præsteuelsen foran Odense Domkirke.

Kvindernes magt er også stigende i kirkens ledelse!

Nej, det kan man ikke ligefrem sige. Desværre afspejler kirkens topledelse det omkringliggende samfund. Der mangler kvinder i toppen af kirken. Så selvom antallet af kvindelige og mandlige præster er cirka 50/50, så står det ikke sådan til med ledelsen. I alt, ud af et ledelsesteam på 119, er de 36 kvinder, svarende til 30 procent.

Antal biskopper:

4 kvinder og 6 mænd – svarende til 40 % kvinder.

Antal domprovster:

0 kvinder og 10 mænd – svarende til 0 % kvinder.

Antal provster:

32 kvinder og 67 mænd – svarende til 32 % kvinder.

Og hvorfor er det sådan? Ministeriet for Ligestilling og Kirke gennemførte for nogle år siden en undersøgelse blandt kvindelige præster for at høre, hvorfor de ikke søgte de ledende stillinger i kirken. Svaret var noget overraskende meget traditionelt. De kvindelige præster følte sig ikke fagligt dygtige nok til at håndtere økonomi og ledelse, derfor søgte de ikke. På trods af, at de har samme uddannelsesmæssige baggrund, som den de kvindelige præster har, afholder det ikke de mandlige præster fra at søge.

En særlig efteruddannelse skal sikre, at nyudnævnte provster bliver klædt ordentlig på til de nye ledelsesmæssige udfordringer. Ministeriet håber, at det vil få flere kvindelige præster til at søge de ledende stillinger.

Hvorfor gjorde kirken Maria Magdalene til synderinde, skøge, prostitueret, når der intet står om det i Ny Testamente? Hvilke interesser kunne kirkens mænd have i at stille hende i et dårligt lys? I den følgende artikel afdækkes rødderne til den foragt for kvindens køn, der stadig fylder verden, og som særligt kommer til udtryk i religionerne.

MARIA MAGDALENE

AF SOGNEPRÆST OG CAND.PHIL. LISBET KJÆR MÜLLER

I Helligåndskirken på Strøget i København er der mod syd et stort glasmaleri af Maria Magdalene. Det er fra 1894 og er en gave fra brygger Carl Jacobsen til kirken i anledning af kronprinsens (den senere Frederik den 8.) sølvbryllup. En kirkegænger skal i 1950'erne have sagt: »Det er en farlig fin placering for en prostitueret«. Garnison kirkes altertavle fra 1723 er en korsfæstelsesscene hugget i norsk marmor. Den fremstiller Maria Magdalene ved korsets fod med nøgne bryster og udslået hår. Og i 2006 blev Bjørn Nørgaards skulpturgruppe *Det Genmodificerede Paradis* opstillet på Ny Dahlerup Torv ved Langelinje i København. Her er Maria Magdalene 'synderen', der har set HAM (Jesus) og nu løber fra sit tidligere liv med svingende bryster.

Tager man en tur rundt i de danske kirker, finder vi altså Maria Magdalene som synderinden med udslået hår, både på de middelalderlige altertavler og også på tavler helt frem til vores egen tid. Analyserer vi således billedkunsten op gennem historien, så er fremstillingen som synderinde stærk. Og den er næsten helt upåvirket af, at teologerne længe har vidst og skrevet, at evangelierne, som er vores ældste kilder, intet siger om, at hun var synderinde.

Hvem var hun egentlig? Jagten på Maria Magdalene fører os op og ned gennem 2000 år. Det er en rejse frem og tilbage fra Palæstina og Syrien til Efesos og Konstantinopel i øst, over Egypten og til Rom i vest. Den fører os mod Nord- og Vesteuropa: Tyskland, England, Frankrig og Danmark. Maria Magdalene har haft en kolossal og hidtil overset virkningshistorie som den bodfærdige synderinde, som Jesus tilgav, og især billedkunsten har altså bidraget til at fastholde dette billede.

Men hvornår begyndte man at identificere hende med en synderinde, og hvem var hun egentlig? Arbejdet med at finde frem til den rigtige Maria Magdalene

er som et finurligt detektivarbejde. Kilderne til hendes identitet er de fire fortællinger om Jesus i Ny Testamente. Også de såkaldte apokryfe evangelier, som ikke er en del af Ny Testamente, udgør en vigtig kilde. Et af dem kaldes ligefrem Mariaevangeliet og er fra omkring 150.e.Kr. Spørgsmålet om Maria Magdalenes identitet er kompliceret, og det har vist sig, at kronologien i fremstillingen af hendes roller betyder mere, end man forestiller sig.

Fra hovedvidne til synder. Mange kender Maria Magdalene fra musicalen *Jesus Christ Superstar*, hvor hun er Jesus' smukke elskerinde. I vore dage ser vi måske ikke så 'syndigt' på det at være kærester, inden man bliver gift. Men det er forholdsvis nutidigt, og vi skal ikke langt tilbage, før et sådant forhold var *meget* syndigt. Op gennem historien er der en god og lang tradition for, at Maria Magdalene er synderinden. Hun identificeres med den unavngivne synderinde i Lukasevangeliet kapitel 7, som bryder ind i det mandlige fællesskab under måltidet hos farisæeren, væder Jesus fødder med sine tårer, tørrer dem med sit hår og salver ham. Men der står intet i teksten om, at det var Maria Magdalene, der kom ind midt under måltidet hos farisæeren og går hen og knæler bag Jesus. Kvinden er som sagt anonym. Det var først senere, at kirkens mænd valgte at tolke denne syndige kvinde, som værende Maria Magdalene. Hvorfor?

Maria Magdalene optræder i alle fire evangelier i forbindelse med Jesus' død og opstandelse. I Matthæusevangeliet er hun blandt de sidste, der forlader korset langfredag, og blandt de første der er ude ved graven påskemorgen. I Markusevangeliet går hun sammen med to andre kvinder (Salome og Maria, Jakobs mor) ud til graven påskemorgen for at salve ham. Men graven er tom, og en ung mand i hvide klæder fortæller dem, at han er opstået, og de skal sige til disciplene og Peter, at han er gået forud for dem til Galilæa, dér skal de se ham. Det, at Maria Magdalene er budbringer om Jesus'

– HISTORIEN OM KIRKENS BEDRAG

Kronologi

Ny Testamente er blevet til i løbet af de første 100 år af kirkens historie. Paulus er den ældste kilde til vores viden om kristendommen. Ja, faktisk er Paulus den eneste person i Ny Testamente, vi som nutidige mennesker kan lære at kende, fordi vi har breve fra hans egen hånd. De er blevet til i en kort periode fra 51-54 e.Kr. Evangelierne er kommet til senere, og de er ikke øjenuidskildringer, men afspejler den tid og den menigheds situation, som de er blevet til i. Man kan sige, at hver generation har omskrevet historien om Jesus. Evangelierne er anonyme, men er blevet tillagt henholdsvis: Markus, Matthæus, Lukas og Johannes. Markusevangeliet er det ældste og fra omkring år 70 og altså ca. 40 år efter Jesus' død. Matthæusevangeliet er fra 80-90, Johannesevangeliet fra omkring år 100 og Lukasevangeliet uel fra omkring 120-130 e.Kr. De apokryfe evangelier er alle blevet til omkring 150 e.Kr. og derefter op til 300-tallet. I dag er man ikke så interesseret i at finde tilbage til den oprindelige historie, men derimod at følge hvordan man op gennem historien har forstået Maria Magdalene. Det kaldes også receptionshistorie.

opstandelse, er begyndelsen til den kamp mellem Peter og Maria Magdalene, som udvikler sig senere i historien. Hun er således centralt placeret som kronvidne til de afgørende begivenheder i Jesus-fortællingen.

Det er ikke længere muligt at finde tilbage til den historiske Maria Magdalene, pigen fra byen Magdala, der har gået sammen med Jesus på Galilæas støvede veje, for de fire evangelier har transformeret hende. De har hver på deres måde omskrevet hendes rolle i historien, så den passede til deres formål. For eksempel spiller Maria Magdalene en anden rolle i Lukasevangeliet end i Johannesevangeliet.

Maria Magdalene som kærligheden. Det er Markus, der har skabt Maria Magdalene-skikkelsen. Sammen med de to andre kvinder, der går ud til graven, udgør Maria Magdalene linket mellem død og opstandelse. Hvor Judas forråder ham, Peter fornægter ham, og alle mændene flygter, bliver de (kvinderne) tilbage. Hvor mændene repræsenterede tiden før Jesus' opstandelse og gik sammen med ham hele vejen op til Jerusalem, der repræsenterer kvinderne fortællingens vendepunkt, den nye tid efter opstandelsen. Paulus' budskab om forholdet til Gud som et kærlighedsforhold udfoldes her i fortællingens form.

For det var Paulus, der i sit første brev til korintherne skriver: »Tro, håb og kærlighed forsvinder aldrig, og af de tre er kærligheden det største.« Og i et andet brev bruger han bryllupsbilledet, når han vil have sine menigheder til at forstå, hvordan de skal forholde sig til Gud i verden. De skal opføre sig som en jomfru, en brud, der venter sin brudgom, altså Kristus. Nu kom Jesus ikke tilbage som brudgom med en ny himmel og en ny jord, og da den første generation af kristne begyndte at falde bort, måtte man fastholde kærlighedsforholdet ved at fortælle om det.

Markusevangeliet er fortalt for at fastholde tilhørerne i tro, håb og kærlighed. Kvinderne symboliserer bruden, som tilhørerne har kunnet identificere sig med. De må vente på brudgommen, den opstandne Jesus. Fortællingen skaber en sjælelig tilstand i menigheden af længsel, forsoning og forening med det guddommelige, Gud. Måske hørte de tre navngivne kvinder til i Markus' menighed, de var måske døde på det tidspunkt, hvor Markus skrev sit evangelium, og man har gerne villet ære dem ved at skrive dem ind i historien.

Kampen mellem Maria Magdalene og Peter begynder. I Markusevangeliet var Maria Magdalene den, der skulle fortælle mændene, og særlig Peter, om den tomme grav. Hun var 'øjenvidne', men allerede ti år senere, da Matthæusevangeliet skrives, rokker Matthæus i sin fortælling ved denne særstatus. Og i Lukasevangeliet fra omkring 120 e.Kr. bliver det Peter, der er 'øjenvidne', og kvinderne spiller ingen særlig rolle, de går med løs snak. Maria Magdalene hører nu til kvindegruppen, og hun er ikke længere et vigtigt vidne. I stedet fortæller Lukasevangeliet, at Maria Magdalene var psykisk syg, og Jesus drev syv dæmoner ud af hende. Jeg tror, at denne detronisering af Maria Magdalene-skikkelsen

afspejler en udvikling, som fortsætter i de følgende århundreder. I Apostlenes gerninger, som er en fortsættelse af Lukasevangeliet, lægges det spor ud, som siden bliver til traditionen med, at apostlen Peter var Roms første biskop. Præsteskabet, repræsenteret ved Peter, sejrede over menigheden, repræsenteret ved Maria Magdalene. Ånden blev knyttet til en institution. Det blev nu præsteskabet alene, der bestemte, hvordan man skulle udlægge Bibelen.

I Johannesevangeliet fastholdes Maria Magdalenes særlige betydning som vidne og budbringer til mændene. Ja, Jesus taler til hende, og kærlighedsforholdet træder tydeligt frem i beskrivelsen af mødet mellem de to. Det er ikke kønnet og seksualiteten, der kommer til syne, men samhørigheden, den fælles ånd. I udtrykket 'hold mig ikke tilbage' er der ekkoer tilbage til Højsangen i Gamle Testamente. Maria Magdalene står som bruden, der må vente på sin brudgom, men det billede og den rolle holdt ikke længe.

I Skelund kirke ved Hadsund har Maja Lisa Engelhardt malet et alterbillede med titlen *noli me tangere* (1999). Vi ser den opstandne Kristus, der lige har mødt Maria Magdalene. Men hun er der ikke selv, for det er kirkegængerne, der optræder i hendes sted og møder den opstandne Kristus.

Maja Lisa Engelhardt, som har udsmykket flere kirker inden for de sidste år, lægger vægt på, at det er opstandelsen, der er det afgørende for troen. Og her er hun helt i overensstemmelse med den oprindelige kristendom og kunst, hvor kvinderne, der går til graven, er det ældst kendte opstandelsesmotiv. Det var først i den gotiske middelalder, at korsfæstelsen blev det centrale motiv og lidelsen blev et hovedtema med Maria Magdalene ved korsets fod som den angrende synderinde med udslået hår og salvekrukke.

Han elskede hende mere end os. I de senere apokryfe evangelier om Maria Magdalene går der tråde tilbage til Johannesevangeliet. Hun er i de apokryfe evangelier centralt placeret som mellemmand mellem den opstandne Jesus og hans mandlige disciple. I Mariaevangeliet optræder en jaloux Peter, der ikke vil acceptere, at Maria var tættere på deres Herre, end han var. Mon Frelseren virkelig havde sagt noget til hende påske-

Noli me tangere

"Noli me tangere" kaldes i kunsthistorien den scene, hvor Maria Magdalene møder Kristus i haven påskemorgen (Johannesevangeliet kapitel 20 vers 11-18). Oversat betyder det "rør mig ikke", og sådan er mødet mellem de to blevet fremstillet op gennem tiden, som om Maria Magdalene ikke måtte røre ved den opstandne. Men i den nye danske oversættelse fra 1992 står der "hold mig ikke tilbage", hvilket jo er noget andet og går tilbage til den græske grundtekst. Men da teksten omkring år 400 blev oversat til latin, fandt man altså oversættelsen "noli me tangere" dækkende, hvilket svarer til den udvikling i retning af syndig kvinde, Maria Magdalene var ved at gennemgå i teologien.

Prædikener og anden fromhedslitteratur viser, hvad Maria Magdalene har betydet for skabelsen af en religiøs bevidsthed. Kvinderne måtte se deres køn knyttet til synd, hvoraf en af de største var forfængelighed, og den deraf følgende dødssynd, Luxuria.

morgen, som han ikke havde sagt til dem, »Foretrak han virkelig hende frem for os?« Ja, svarer en anden discipel: »Frelseren kender hende udmærket. Derfor elskede han hende mere end os.« Disse skrifter afspejler miljøer, hvor Maria Magdalene blev ved med at have status som 'øjenvidne'. Men det blev Peter-traditionen, som sejrede i den vestlige kirke. Kærligheden som det bærende i forholdet til Gud blev undermineret af syndserkendelse, anger og bod. Maria, den kærlige, tabte til Peter, fornægteren. Manden havde alene på grund af sit køn igen magten ved at være nærmere Gud end kvinden, for kvindens krop symboliserede synden.

Maria Magdalene får ny identitet. Omkring år 200 er Ny Testamente, som vi kender det i dag, blevet samlet. Fra nu af kunne man ikke ændre ved den bibelske Maria Magdalene. De fire evangelier fortæller fire forskellige historier om Maria Magdalene, og kirkefædre diskuterer i de følgende århundreder hendes identitet. Hun er den, der går ud påskemorgen for at salve Jesus. Men var hun identisk med den Maria, der salvede Jesus i Betania? Og var hun også identisk med den unavngivne synderinde i Lukasevangeliet, der ved en bestemt lejlighed salvede Jesus? Det var pave Gregor Den Store, der i 591 i et par prædikener i Rom, slog fast, at Maria Magdalene var den samme som både synderinden og den Maria, der salvede Jesus i Betania. Tre forskellige kvinder i evangelierne, bliver til én og den samme. En af middelalderens mest populære helgeninder, St.

Maria Magdalene, var blevet skabt. Til tider var hun mere populær end selveste jomfru Maria. Hun kom til Frankrig, blev knyttet til bodens sakramente, de syv dæmoner som Jesus jog ud af hende var de syv dødssynder, og især de to tiggermunkeordener, franciskanerne og dominikanerne, knyttede hende til sig.

Når Maria Magdalene blev så populær, skyldtes det, at alle kunne identificere sig med hende som den bodfærdige synderinde, som Jesus tilgav. Hun kunne gå i forbøn for det syndige menneske, der frygtede døden og fortabelsen. Hvor jomfru Maria var mere ren og æterisk, var Maria Magdalene jordnær og syndig.

Den Gylde Legende.

I 1200-tallet skabtes et værk, som hedder Den Gylde Legende. Det var det mest udbredte skrift i middelalderen efter Bibelen. Det blev skrevet i årene 1264-1267 af en italiensk dominikaner ved navn Jakob fra Varazze. I Den Gylde Legende får beretningerne om kirkens martyrer og andre helgener den form, som vi kender dem i den europæiske middelalder. Der er tale om en religiøs bog, altså en samling og bearbejdelse af alle de helgenfortællinger, der fandtes. Her finder vi også alle fortællingerne om Maria Magdalene, samlet til en sammenhængende legende. På den måde fik kirkens mænd endegyldigt iklædt Maria Magdalene en falsk identitet.

Når man indrømmer,
 at Maria Magdalene ikke er den
 bodfærdige synderinde, må man
 samtidig spørge, hvem hun så var og er?
 Her er Vatikanet åbenbart ikke parat til
 at give Maria Magdalene hendes
 identitet som opstandelsesvidne
 og 'apostel' tilbage.

Legenderne om hendes liv voksede og voksede. Man forestillede sig hendes udsvævende liv inden omvendelsen i farisæerens hus, og alle legenderne om hende blev samlet i Den Gyldne Legende fra 1265.

Evas ursynd vinder indpas i kirken med synderinden.

Prædikener og anden fromhedslitteratur viser, hvad Maria Magdalene har betydet for skabelsen af en religiøs bevidsthed. Kvinderne måtte se deres køn knyttet til synd, hvoraf en af de største var forfængelighed, og den deraf følgende dødssynd, Luxuria. Glemte var at Jesus overvandt al synd.

Med den første Adam, skriver Paulus, kom synd og død ind i verden, men den anden Adam (Kristus) overvandt synd og død. Og det gjaldt for både mænd og kvinder. Men hurtigt i kirkens historie kom Evas synd, ursynden, ind ad bagdøren ved hjælp af en 'særlig' tolkning af evangelierne. Maria Magdalene var bruden, der blev synderinden, apostlen, der blev prostitueret, fordi man i praksis opgav relationen til Gud som udelukkende et kærlighedsforhold. I stedet kom den gamle asymmetri mellem mand og kvinde i forhold til Gud tilbage, idet man projicerede det antikke patriarkalske samfunds syn på mand og kvinde over på gudsforholdet.

Kvindens køn blev et symbol på synden, arvesynden skete gennem kvinden (den med æblet). Dermed får vi i den vestlige tradition et til tider perverteret forhold til seksualitet og et livsfjendsk forhold til det samliv, der begyndte som gudbilledligt i Højsangen, og som de første kristne menigheder tolkede i lyset af troen på Kristus som brudgom.

Kvinden som symbol på den syndige krop. I middelalderen skete en individualisering af synden, og Maria Magdalene repræsenterede nu som skøgen, den enkelte synder. Både mænd og kvinder identificerede sig med

hende, hvilket førte til en sygelig skelnen mellem krop og sjæl, hvor især kvinderne kom i klemme, fordi det var deres krop, der var symbol på synden. Bodskristendommen uddybede skellet mellem læg og lærd, idet præsterne som Guds stedfortrædere kunne tilgive det syndige menneske. På den måde blev Peters arvtagere næsten som Kristus selv, og man har sammenlignet forholdet mellem præst og menighed med et ægteskab, hvor præsten selvfølgelig er manden i forholdet.

Maria Magdalene som skøge er et bedrag. Tænk hvis det var en fortælling om Maria Magdalenes kærlighed, der var blevet virkeliggjort i kristendommen og ikke den underlige kønsforskrækkede retorik, som bliver ved med at præge den kristne kirke.

I begyndelsen af tresserne holdt den katolske kirke et stort kirkemøde i Rom, også kaldet Det andet Vatikanerkoncil. Man så også på de tekster fra Ny Testamente, som hvert år bliver læst i messen til Maria Magdalenes helgendag 22. juli. Og man valgte at tage Lukas' fortælling om synderinden ud, så den nu ikke længere indgår i liturgien til hendes helgendag. På den måde har man indrømmet, at det var et bedrag, da Gregor Den Store i 591 identificerede Maria Magdalene med synderinden.

Jeg kan godt forstå, at de går stille med dørene i Vatikanet. Når man indrømmer, at Maria Magdalene ikke er den bodfærdige synderinde, må man samtidig spørge, hvem hun så var og er? Her er Vatikanet åbenbart ikke parat til at give Maria Magdalene hendes identitet som opstandelsesvidne og 'apostel' tilbage.

Jeg har afdækket hendes sande identitet ved at trevle de bedrag op, som man spandt omkring hende allerede i Ny Testamente selv. Jeg vil gerne genindsætte hende i hendes oprindelige position, som symbol på den menighed, der til enhver tid skal bringe Jesus' ånd videre til næste generation. Hun er den, tilhørerne kan identificere sig med, hun er beviset på, at menigheden, som bestod af både mænd og kvinder, kom før præsteskabet, og at traditionen med Peter som Roms første biskop er en senere konstruktion. Det rækker ved hele paveinstitutionen og kan godt åbne for, at begge køn kan blive præster også i denne verdensomspændende kirke.

Folkekirken kan også godt slippe bodskristendommen og, med Maria Magdalene som fortæller, tale kærlighed som relation ind i hjerterne. Hun åbner vores sind for en verden, hvor vi hører sammen, lever sammen, nogle gange så tæt på hinanden, at man ikke ved (og måske helst heller ikke vil vide), alt det den anden så og ser!

MYTEN OM DEN KVINDelige PAVE

AF CAND.SCIENT POL. RIKKE DREJER
OG CAND.SCIENT POL. MARIA R. AHLGREN

Flere forskere, blandt andre den australske historiker Geoffrey Blainey og den amerikanske teolog Karen King, peger på, at den tidlige kristendom udfordrede de kønsroller, der eksisterede i samtiden, og at kvinder med sandsynlighed udgjorde et flertal i de første kristne menigheder. Men at religiøse kilder, der beskriver kvinder som aktive medlemmer af et kristent fællesskab transcenderende køn og social status, 'forsvandt', dengang indholdet af Det nye Testamente blev fastlagt. Aktuelt er der også tegn på fornyelse i den katolske kirke. Pave Francis har i interviews talt imod diskrimination og for en bredere inklusion af kvinder i kirken, og han har udtalt »Vi må arbejde hårdere for at udvikle en dybtgående teologi om kvinder«. Om denne nye teologi så vil kaste et nyt lys på kristendommens kvinder, vil tiden vise, men mens vi venter på, at glemte og fortiede fortællinger bliver hentet frem fra de mørke hjørner i Vatikanet, vil vi her præsentere en kontroversiel og magtfuld kvinde fra det kristne persongalleri, som helt sikkert ikke passer i rollen som mandens lydige hjælper.

... måske har der været en kvindelig pave, Johanne. Ifølge den katolske encyklopædi *New Advent* eksisterer der flere versioner af historien om Johannes, paven der var en kvinde. Den tidligst kendte er den dominikanske munk Jean de Mailly, der i 1240 beretter om den højt begavede Johanne, der forklædt som mand blev optaget i Benediktiner-ordenen og i kraft af sin dygtighed får en bemærkelsesværdig karriere, først som kardinal og senere som pave. Beklageligvis for Johannes/Johanne var folk i middelalderen mere optagede af køn end kompetencer, og da hun under en ridetur pludselig får veer, bliver hun afsløret, bundet til hestens hale og stenet, mens hun trækkes gennem Roms gader.

De fleste nutidige historikere afviser, at pave Johanne er mere end en myte, bl.a. fordi ingen kilder fra Johannes samtid – et sted mellem 900 og 1100-tallet – nævner en kvindelig pave. Den katolske kirke selv ser det da også som et ubestrideligt faktum, at paven, Jesus' stedfortræder på jorden i en lige linje fra Sankt Peter, altid har været en mand.

Sørøverhistorie? Muligvis, men uanset hvad, så var fortællingen om Johanne i mange århundreder bredt anerkendt, og først efter Reformationen, hvor protestanterne brugte Pave Johanne til at latterligøre katolicismen, benægtede Vatikanet hendes eksistens. På trods af omfattende modstand fra den katolske kirke lever historien om den ambitiøse Johanne og hendes 2 år som pave stadig nu 1000 år senere, og selvom den ikke er sand, så er den på nogle punkter sandsynlig. Middelalderens kvinder var uanset stand underlagt mænd, og deres ret til uddannelse, ejendom og til at deltage i samfundet var begrænset af deres køn. Dertil kommer risikoen for vold og voldtægt eller for at dø i barselssengen. Så der var god grund til at udgive sig for en mand, hvis lejligheden bød sig. Og i en tid hvor folk sjældent tog tøjet af for at vaske sig, har det været lettere at slippe af sted med end i dag. Og så er der selvfølgelig Sedia Stercoraria – tronen med hullet i midten. Både Vatikanmuseet og Louvre menes at have et eksemplar af dette møbel, som frem til Pius V's pavedømme i 1566 angiveligt blev brugt til at manddomsteste nye paver. Paven skulle således være blevet placeret på tronen, så kønsdelene kunne beskues eller beføles gennem hullet, hvorefter den vellykkede testikel-testning blev afsluttet med et »pontificalia habet et bene pendentes, dignum est papali coronae« groft oversat »Han har det pavelige udstyr, og de hænger godt, værdige er de til den pavelige krone«.

I det meste af Europa er kriminaliseringen af abort for tid, men i Latinamerika er kvinders seksuelle og reproduktive rettigheder et sprængfarligt politisk og religiøst emne.

ABORT: EN POLITISK OG RELIGIØS MAGTKAMP I LATINAMERIKA

AF JOURNALIST SOPHIE RYTTER

En kun 11-årig piges tragiske skæbne blev i sommeren 2013 omdrejningspunktet for en hed debat. Ikke kun i Chile, hvor pigen Belen bor, men også resten af verden rettede for en stund blikket mod Latinamerika. Pigen var blevet gravid som resultat af sin stedfaders årelange misbrug. Og i Chile er der totalforbud mod abort. Pigen meldte ud, at hun havde i sinde at gennemføre graviditeten.

»Det bliver ligesom at holde en dukke i mine arme. Jeg kommer til at elske babyen rigtig meget, selv om den kommer fra manden, der gjorde mig fortræd«, sagde pigen ifølge The Guardian i et chilensk tv-interview.

Og da Chiles præsident Sebastian Pinera hyldede hende og kaldte hendes beslutning »moden og dybsindig«, brød debatten om landets ekstremt restriktive abortlovgivning ud i lys lue. Ekspertter advarede om, at det ville være direkte livsfarligt at lade en så ung pige, der jo reelt kun er et barn, gennemføre en fødsel. Og at

en 11-årig derudover ikke er i stand til at overskue omfanget af sådan en beslutning.

Udbredt kriminalisering af abort i Latinamerika. Der findes syv lande i verden, hvor abort er ulovlig i alle tilfælde, uagtet hvad konsekvenserne af graviditeten måtte være. Det betyder, at det ikke engang er tilladt at få abort, hvis moderens liv er i fare. Fem af disse lande ligger i Latinamerika; Chile, Nicaragua, El Salvador, Honduras og Den Dominikanske Republik. De to øvrige lande er Vatikanstaten og Malta.

Ud over de fem lande, der har totalforbud mod abort, er abort i det hele taget kriminaliseret i langt de fleste lande i Latinamerika. De eneste undtagelser er som regel, hvis der er tale om voldtægt, incest eller hvis moderens liv er i overhængende fare. Selv i sådanne sager er de juridiske og praktiske foranstaltninger dog ofte så omstændelige, at abort ikke reelt er en mulighed,

Den katolske kirke har historisk været en stærk politisk spiller i Latinamerika, lige siden kirken etablerede sig på kontinentet under Spanien og Portugals erobring og kolonisering i det 16. - 17. århundrede. Kirkens indflydelse på den politiske og økonomiske elite er stadig ganske reel i hele regionen, og dens magt varierer kun relativt lidt de forskellige lande imellem.

Hvad er Latinamerika?

Latinamerika består af de spansk- og portugisisk- og få fransktalende dele af Syd- og Mellemamerika, herunder Mexico og dele af Caribien. Navnet skyldes, at disse tre sprog er udukket af latin i modsætning til det germanske sprog engelsk, der tales i Nordamerika. Begrebet Latinamerika er snarere knyttet til områdets historie og kulturhistorie end til dets geografi. Cirka 90 procent af Latinamerikas befolkning tilhører den romersk-katolske kirke.
Kilde: denstoredanske.dk (Gyldendals åbne encyklopædi).

eksempelvis fordi tilladelsen først bliver givet af myndighederne, når det alligevel er for sent. Kun tre Latinamerikanske lande, Cuba, Mexico (kun i Mexico City, som den eneste ud af de i alt 31 mexicanske delstater) og seneste Uruguay, har legaliseret abort inden for de første 12 uger af graviditeten, sådan som vi også kender det fra Danmark og mange andre steder i Europa.

Konsekvenserne ved den ekstremt restriktive abortlovgivning er velkendte: Højere barselsdødelighed samt skamfering og sygdom grundet illegale aborter foretaget af kvaksalvere. Disse fatale konsekvenser har det især med at ramme de fattige, unge kvinder og familier, der ikke har de økonomiske midler til at rejse til et andet land for at få foretaget indgrebet eller betale en autoriseret læge for at udføre det ulovlige indgreb. Den slags er naturligvis dyrt, da de læger, der er villige til at udføre indgrebene, selv løber en høj risiko – ofte fængselsstraf.

Levn fra kolonitiden. Den nuværende abortlovgivning i Latinamerika er på mange måder et levn fra kolonimagterne, Spanien og Portugal. Da de indtog Sydamerika for flere hundrede år siden, bragte de også en abortkritisk katolsk tro med sig. Men hvor vi i det meste af Europa har lagt kriminaliseringen af abort bag os, rejser det en række spørgsmål, når de latinamerikanske kvinder i dag sidder tilbage med en farlig og undertrykkende arv fra koloniseringen af deres kontinent. Hvorfor er udviklingen af kvinders seksuelle og reproduktive rettigheder ikke fulgt med her?

Hvis forklaringen blot lå i fattigdom eller manglende samfundsudvikling generelt, virker det absurd, at et land som Chile, der er blandt indehaverne af den absolut mest restriktive abortlovgivning i hele regionen, overgår flere europæiske lande i konkurrencedygtighed. Ifølge flere internationale ranglister er Chile det mest stabile latinamerikanske land såvel politisk som økonomisk.

Diktatorer stod i vejen for kvindekamp. Amerikanske Cora Fernandez Anderson er Ph.d. i komparativ reproduktiv politik, og arbejder i øjeblikket på et forskningsprojekt, der skal forklare de succeser og nederlag, som kampagner for afkriminalisering af abort i Argentina, Chile og Uruguay har fået – og hvor Uruguay som bekendt netop har legitimeret abort. Hun pointerer i en

analyse skrevet for den amerikanske menneskerettighedsorganisation RH Reality Check, at det desværre er velkendt blandt både forskere og NGO'er, at kvinders rettigheder (og menneskerettigheder i det hele taget) kun bliver respekteret og overholdt, når rettighedsforkæmpere organiserer sig og lægger pres på stater for at få ændret uretfærdig lovgivning og politik. Sådanne bevægelser så man i 1960erne og 1970ernes Europa og Nordamerika, hvor feminister kæmpede for at bedre kvinders vilkår.

Rødstrømpebevægelsen, som den blev kaldt i Danmark, var ikke blot et lokalt fænomen, men derimod en bølge, der skyllede ind over hele det europæiske kontinent med blandt andet en bred legalisering af abort til følge. De latinamerikanske lande var derimod travlt optaget af kampe mod diktatorer og borgerkrige. I Chile, hvor den 11-årige Belen er fra, blev totalforbudet mod abort indført i 1989 under Augusto Pinochets militærdiktatur. Indtil da havde abort været lovligt i særlige tilfælde, for eksempel hvis moderens liv var i fare.

Kvinder i Latinamerika organiserede sig altså også ifølge Cora Fernandez Anderson. Deres fokus blev dog ikke på egne rettigheder, men derimod et oprør mod de brutale regimers krænkelser af alle borgere og fattiges vilkår under de svære økonomiske omstændigheder, der herskede i den latinamerikanske region. Seksuelle og reproduktive rettigheder måtte simpelthen vente.

Først i 1980erne og 1990erne begyndte demokrati langsomt at brede sig i Latinamerika, og med dette begyndte kvindebevægelser også at kæmpe for bedre rettigheder. Den 28. september 1990 lanceredes for eksempel en årlig såkaldt "Day of Action for Acces to Safe and Legal Abortion" i forbindelse med et møde i Argentina for feminister i Latinamerika og Caribien. Sidenhen har de fleste lande i regionen oplevet mobiliseringer og protester omkring denne dato. Men da rettighedsbevægelserne endelig begyndte at fokusere på reproduktive rettigheder, var det globale momentum væk, og den konservative højrefløj havde dannet en kraftig opposition mod nogen som helst ændringer af status quo, når det kom til abortpolitik.

Abort-oprør i Chile anno 2013. Senest har historien om den 11-årige gravide Belen i Chile dog sat gang i

Rødstrømpebevægelsen, som den blev kaldt i Danmark, var ikke blot et lokalt fænomen, men derimod en bølge, der skyllede ind over hele det europæiske kontinent med blandt andet en bred legalisering af abort til følge. De latinamerikanske lande var derimod travlt optaget af kampe mod diktatorer og borgerkrige.

omfattende protester i landet. Mere end 5000 demonstranter gik på gaden i den chilenske hovedstad, Santiago, i dagene efter hendes tv-interview. I den forbindelse blev en katolsk katedral vandaliseret af omkring 100 demonstranter, der ifølge BBC brød ind i katedralen, sprayede graffiti på skriftestole og råbte skældsord mod kirkegængerne i protest mod kirkens indflydelse på Chiles abortpolitik. Oppositionspolitikeren fra den chilenske venstrefløj Michelle Bachelet, der er favorit som præsidentkandidat ved næste valg, udtalte, at hun går ind for en lovændring, så abort bliver tilladt i tilfælde af voldtægt, eller hvis graviditeten bringer moderens liv i fare.

»Jeg mener, at en abort ville være på sin plads i dette tilfælde, da der er tale om en voldtægt«, har hun udtalt specifikt om Belens sag til BBC.

Årsagen til den fortsatte kraftige vægring mod afkriminalisering af abort skal ifølge Cora Fernandez Anderson i dag findes blandt de to store magtfaktorer i Latinamerika: Den katolske kirke, og det religiøse højres udvikling i USA.

Kvindens ret til egen krop: trussel mod moralen. Den katolske kirke har historisk været en stærk politisk spiller i Latinamerika, lige siden kirken etablerede sig på kontinentet under Spaniens og Portugals erobring og kolonisering i det 16. – 17. århundrede. Kirkens indflydelse på den politiske og økonomiske elite er stadig ganske reel i hele regionen, og dens magt varierer kun relativt lidt de forskellige lande imellem. Den katolske kirkes store opposition mod abort har dog ikke været lige så konstant som dens magt. Selv om kirken altid på papiret har været imod abort, var der tidligere en tradition for at anse indgrebet som en mindre forseelse – og altså ikke som et brutalt mord på et uskyldigt menneske, som diskursen omkring abort er blevet til i dag.

Selv i begyndelsen af det 20. århundrede, da mange af de latinamerikanske lande vedtog deres nuværende lovgivning, hvor abort kun kan komme på tale i helt særlige tilfælde, var den katolske kirke ikke en stærk modstander af sådanne reformer. Lovgivningen betød nemlig, at en læge eller en dommer – ofte begge – skulle give tilladelse til en eventuel abort. Mulighederne for at få indgrebet var dermed så snævre, at denne lempelse af abortlovgivningen ikke udgjorde en egentlig trussel mod den herskende opfattelse af abort som

moralsk forkasteligt. Det var først, da feminister i regionen gik sammen om at kræve retten til at bestemme over egen krop og dermed få ret til abort, at den katolske kirke gik til modangreb. Den opfattede kvindernes krav som en trussel mod de dominerende moralbegreber, og gik i voldsom opposition til kvindernes krav om fri abort.

Da Johannes Paul den 2. blev indsat som pave i 1978, blev moralske emner som abort et prioriteret fokusområde for kirken. Den nye pave var opvokset i Polen og havde selv oplevet, hvordan Sovjetunionen havde undertrykt religionen og tilladt abort. Han havde derfor stærke meninger om dette emne. Mange af de katolske lande i Europa havde dog allerede givet aborten fri på dette tidspunkt. Latinamerika, der er den største katolske region i verden, blev herefter den slagmark, hvor stridsspørgsmål om abortpolitik blev udkæmpet og afgjort.

USA vigtig magtfaktor. Dette skift i den katolske kirke er dog langt fra den eneste faktor, der har haft betydning for abortlovgivningen i Latinamerika. Siden 1980'erne har en stigende indflydelse fra højrefløjen blandt republikanerne i USA fået stor betydning for reproduktive rettigheder i landet. Senest i form af Tea Party bevægelsen med den tidligere guvernør i Alaska, Sarah Palin, i spidsen. I de perioder, hvor republikanerne har siddet på magten i Det Hvide Hus, har der været ført en udpræget anti-abort politik. Det har påvirket abortpolitikken i Latinamerika direkte ved, at USA har forbudt statslig støtte til internationale NGO'er, der arbejder for afkriminalisering af abort i regionen. Desuden har den nordamerikanske anti-abort diskurs fornyede styrke og legitimitet under især George W. Bush administrationen smittet af på den sydamerikanske abortdebat.

Det er nok tvivlsomt, om retten til abort bliver helt fri i Latinamerika lige foreløbig. Dog tyder meget også på, at samtidig med at vi ser stærke anti-abort kræfter få vind i sejlene i disse år, så dør debatten om ret til abort ikke ud. Kvinderettighedsforkæmpere fortsætter deres kamp, politikere bruger emnet til at positionere sig selv, og mediehistorier, som den om chilenske Belen, kommer på avisernes forsider. Det er alt sammen med til at fremme, at problematikken måske også bliver diskuteret hjemme i de latinamerikanske stuer.

En kvinde kan ikke klare sig uden værge. Hun kan heller ikke aflægge ed eller blive præst. Sådan var forholdene i middelalderen, men nogle kvinder fik alligevel stor magt og indflydelse. Birgitta af Sverige, eller Birgitta af Vadstena, var en usædvanlig kvinde, som satte sig et helligt mål og nåede det. Vi kender hende i dag som Nordens helgeninde, Europas skytshelgen.

POWERKVINDER I KIRKEN

AF SOGNEPRÆST BENEDIKTE BRISSON

Hun blev født som datter af en svensk stormand i begyndelsen af 1300-tallet, gift tidligt og fik en masse børn. Der var ikke noget, der adskilte hende fra hendes jævnaldrende – det var simpelthen sådan, deres liv så ud, styret af far og mand og forpligtelserne over for familien.

Men Birgitta var alligevel anderledes. Fra barn havde hun været tiltrukket af kirken og klostret. Hun havde lært at læse og skrive, og hun ville vist helst have været i kloster i stedet for at gifte sig til verdslig ære. Og kærligheden til Gud, til kirken, til godgørelsen og fromheden fulgte hende hele livet.

Pilgrimsfærden ændrede hendes liv. Birgitta og hendes mand drog på pilgrimsfærd til Santiago del Compostella. Det var en lang rejse ned gennem mange lande, og ikke den rene barneleg. Den tur ændrede Birgittas liv. Måske var det nøden og fattigdommen i det krigsplagede Europa, der drev hende. Måske sker der bare noget med mennesker, der drager på pilgrimsfærd.

Da hun og ægtemanden Ulf kom hjem, begyndte de i hvert fald at bede mere og leve mere enkelt. De flyttede ind i en gæstehus i et kloster, og da Ulf døde et par år senere, lagde Birgitta sine smykker, fordelte sine ejendele mellem sine børn og gik i kloster for alvor.

Hele livet har hun syner og åbenbaringer af Jesus. Birgittas synsvin-

kel er den velstående kvindes. Hun forbinder sit eget liv og sin egen virkelighed med fortællingerne i det nye testamente. Hun knytter sig især til jomfru Maria, mor til Kristus og hele kirkens mor. Maria skal æres, fordi hun fødte Guds Søn, og fordi hun var den første, der troede på ham.

Leder af sin egen orden. Birgitta grundlægger en ny klosterorden efter Augustins regel. Her lever mænd og kvinder adskilt, men i fællesklostre. Hun dør i 1373 i Rom, men hendes orden findes stadig, også i Danmark. I Maribo ligger et birgittinsk kloster, hvor nonnerne bærer den særlige dragt med fem røde prikker på det hvide korsbånd, fem for Kristi fem sårmerker.

Birgittas åbenbaringer kan virke noget højtflyvende. Hun samtaler med Kristus og modtager budskaber fra ham. Hun bliver befalet at rejse til Palæstina, hvor hun har visioner af Jesu fødsel.

Men samtidig er hun en jordbunden realist og forholder sig til den verden og den tid, hun lever i. Hun skriver selv reglen for den orden, hun opretter. Hun bringer bud til paven om, at han skal flytte tilbage til Rom fra Avignon, og hun styrer sine børn med fast hånd.

Birgitta ventede Guds rige, men hun gjorde samtidig, hvad hun kunne for at bane vejen for det her på jorden. En pilgrimsvandring mod det evige liv. Dyb fromhed og samtidig realisme – sådan ser vi Birgitta.

KRISTENDOMMENS PRIS: PERPETUA OG FELICITAS

Det var ikke ufarligt at bekende sig til kristendommen tilbage i det 3. århundrede. Normalt fulgte kvinder deres fars eller ægtemands tro, men nogle traf alligevel deres egne valg. Historien om Perpetua og Felicitas handler om venskab, kærlighed og hengivenhed imellem kvinder.

AF SOGNEPRÆST BENEDIKTE BRISSON

Der er tørt i den celle, de har flyttet os over i. Og lyset falder ind ad et smalt hul i muren. Udenfor kan jeg høre fuglene synge og æselkærrerne rumle forbi.

Herinde er der stille. Felicitas ligger på briksen, hun er i ottende måned og større, end jeg var, da jeg fødte for nogle måneder siden. Dengang boede vi i en stor villa med udsigt over havet. Felicitas var min fortrolige slavinde, der tog mig med til et møde hos de kristne, fordi jeg var nysgerig.

Felicitas gik til dåbsundervisning, og jeg fulgte med hende. Og snart kom jeg også til tro. Men så var det, vi blev anholdt for at være kristne. Vi havde ikke engang nået at blive døbt, da vi blev kastet i det værste fængsel her i Karthago.

Jeg havde min lille søn hos mig, men han blev hentet af min far den dag, Felicitas og jeg blev døbt. Min far stod med barnet på armen og tiggede os om at opgive vores tro, så vi alle kunne vende hjem og alt blive som før, men det nægtede vi begge.

I stedet blev vi flyttet til den celle, vi er i nu. I nat drømte jeg, at jeg så vores martyrium som en stige til himlen. Øverst oppe stod hyrden selv, Jesus Kristus, med en stor flok får. Der er vi på vej hen, et skridt ad gangen. Og under stigen lå en frygtelig drage, Djævelen selv, som forsøgte at skræmme os til at afsvære vores tro og ofre til kejseren.

Vi venter på, at Felicitas skal føde, for en gravid kvinde må ikke henrettes. Det bliver nok til festen for kejserens søn i begyndelsen af marts. Og vi skal følges i døden, ligesom vi har fulgtes i livet. Hun er ikke længere kun en slavinde, hun er min nærmeste veninde, min søster i troen.

Jeg, Satorus, vidner om dette. Jeg har set to hellige kvinder dø i arenaen. De blev angebet af en vild ko, et dyr som normalt ikke blev brugt under disse lege, men som var valgt, fordi den var af samme køn som ofrene. Den ene af kvinderne, Perpetua, blev kastet op i luften, men var fortsat i live, da hun faldt ned. Felicitas rejste hende op, og de kyssede hinanden »for at deres martyrium kunne fuldendes med fredshilsenen«. Til sidst blev de dræbt en ad gangen med sværd gennem struben.

Perpetua og Felicitas døde i Karthago omkring 203, fordi de bekendte sig til kristendommen. De mindes hvert år på deres dødsdag den 7. marts.

FOLKEKIRKEN I TAL

Opbakningen til folkekirken er faldende, færre melder sig ind. Særligt på Sjælland er danskerne mindre troende. Dansk Kvindesamfund har set på opbakningen til den kristne kirke.

AF JOURNALIST SOPHIE RYTTER

Ifølge Danmarks Statistik var der i 2012 6.620 personer over 1 år, der meldte sig ind i folkekirken, mens 21.118 personer meldte sig ud af folkekirken. Der var altså netto 14.498 udmeldelser. I 1999 var der netto cirka 300 udmeldelser. Andelen af danskere, der er medlem af folkekirken er faldet fra 85 procent (1999) til 79 procent (2013) af befolkningen. Danmarks Statistik gør opmærksom på, at nedgangen i folkekirkens medlemsprocent først og fremmest

hænger sammen med, at cirka 90 procent af dem, der dør, er medlem af folkekirken, mens andelen af nyfødte, der bliver døbt og dermed medlem af folkekirken, er faldet til godt 68 procent. Der er altså tale om, at folkekirken ikke bliver valgt til. Er man først medlem, vælger man ikke fra.

Medlemmer fra Øst til Vest. Jyderne er mere troende. Der er flere medlemmer af folkekirken vest for Storebælt. Her er i alt 85 procent af indbyggerne medlem af folkekir-

ken, hvorimod det kun er 73 procent af indbyggerne, som er medlem af folkekirken øst for Storebælt.

Københavns Stift har den lavest dåbsprocent, kun 44 procent bliver døbt. Hvorimod 3 jyske stifter, Aalborg, Viborg og Ribe må siges at have en langt større opbakning til folkekirken, da over 80 procent bliver døbt.

Kilder: Danmarks statistisk og Ministeriet for Ligestilling og Kirke

Har du lyst til meningsfuld fundraising?

Gør en forskel for voldsudsatte kvinder

Dansk Kvindesamfunds Krisecenter har brug for frivillige fundraisere, der har lyst til at skabe bedre muligheder og rammer for de kvinder og børn, der er på vej mod en tilværelse uden vold. Som fundraiser hos os arbejder du med donorrelation og indsamling af større og mindre gaver.

Vil du vide mere, så besøg os på www.krisecenteret.dk eller skriv til info@krisecenteret.dk.

Dansk Kvindesamfunds Krisecenter
Vodroffsvej 40, 1900 Frederiksberg C

Foto: The Weinstein Company.

FILMANMELDELSE

Philomena – rørende, knugende og befriende med et enestående talent for tilgivelse

AF CAND. MERC. INT. & JOURNALIST BENTE D. KNUDSEN

Historien om *Philomena* er baseret på en sand historie om en mors søgen efter sin forsvundne søn. Stephen Frears, kendt fra blandt andet *The Queen*, er ophavsmand til det varme og bevægende drama *Philomena*, der har Judi Dench og Steven Coogan i hovedrollerne. Den fortæller den enestående og sande historie om Philomena Lee og den hemmelighed, hun ikke har delt med nogen før nu.

Da Philomena bliver gravid som teenager i det katolske Irland i 1952, bliver hun sendt på nonneklosteret Roscrea i fire år. Her føder hun i al hemmelighed. Hendes helt spæde søn tages fra hende og bortadopteret (sælges) af nonnerne til velhavende amerikanere. I mere end 50 år har hun forgæves ledt efter ham. En dag møder hun den barske og garvede journalist Martin Sixsmith, og sammen udgør de et umage makkerpar på jagt efter en nu voksen mand, der kun er kendt som Baby Anthony.

Filmen er en betagende og fængende historie om kærlighed og tab, men i sidste ende også en meget livsbekræftende historie. Den er både morsom og trist og omhandler to mennesker fra hver deres kulturelle og sociale lag. De er helt forskellige steder i deres liv, men de hjælper hinanden. Deres fælles eftersøgning udvikler sig til en dannelsesrejse fuld af kontraster, humor og finurlige samtaler. Og den viser, at selv de mørkeste steder er der plads til at grine. *Philomena* vandt prisen for bedste manuskript på filmfestivalen i Venedig. Filmen er baseret på bogen *The Lost Child of Philomena Lee*, som udkom i 2009. Bogen har siden virket som katalysator for tusinder af bortadopterede irske børn og deres 'faldne' mødre, som er stået frem for at fortælle deres historier. Mange leder stadig efter deres forsvundne familier.

Kvinderne i det bedre borgerskab bevægede sig kun sjældent – både i overført og reel betydning. De var indespærrede i deres korsetter og deres hjem. Det fik derfor langt større betydning for deres ligestilling, end blot den fysiske udfoldelse, da de endelig begyndte at bevæge sig.

AF BA I HISTORIE IDA HERSKIND

Synes du, det er dødssygt og dagligdagsagtigt at tage toget, cyklen eller bilen? Eller har du oplevet, at det kan føles som en frihed, at det ene landskab efter det andet suser forbi ...

Bevægelse er en frihed! At forhindre nogen i at bevæge sig eller spærre dem inde er den mest udbredte form for straf i verden. Men at blive inden døre, sidde pænt og stille med samlede ben og snøre kroppen ind med et korset var netop idealet for kvinder i slutningen af 1800-tallet. Kvindelighed blev nærmest målt efter kunsten 'at gøre sig lille.' Derfor var det revolutionerende, da kvinder i 1920'erne begyndte at cykle, svømme, flyve, bestige bjerge, iføre sig bukser og tage toget – alene. I det hele taget at tage chancer ved at bevæge sig ud i verden.

Kvinden&Samfundet er verdens ældste kvindeblad, og det er derfor en fantastisk kilde til kvindebevægelsens historie. Men også til historien om udviklingen af kvinders bevægelser.

Farligt at bevæge sig ud. Selve betegnelsen kvindebevægelse refererer normalt til, at kvinder bevægede sig fra en social position i

samfundet til en anden. Men med udgangspunkt i *Kvinden&Samfundets* udgivelser fra 1880'erne og 1920'erne dækker betegnelsen også over, at kvinder rent bogstaveligt talt begyndte at bevæge sig mere – både med kroppen og ud over længere afstande.

Anstændige kvinder bevægede sig sjældent ud på egen hånd i slutningen af 1800-tallet – det var upassende. Benævnelsen 'offentlig kvinde' var identisk med en prostitueret i tidens sprogbrug. Modsat en 'offentlig mand' som var noget ærefuldt. Kvinder skulle opholde sig i hjemmet; drikke te af porcelænskopper, føre husholdningsregnskab og brodere victorianske motiver i uendeligheder. En mand skulle derimod gå på arbejde og være ansigtet udadtil. Kvinder frygtede også at gå ud, specielt efter mørkets frembrud, fordi de risikerede at blive chikaneret eller overfaldet. Det var langt mere ubehageligt for kvinder at bevæge sig ud i 1880'erne, end det er i dag.

BEVÆGELSENS

Modens fængsel. Ikke kun sociale forhold, men også tidens mode begrænsede kvinders bevægelsesfrihed. Borgerskabets kvinder i 1880'erne var nemlig fuldstændigt snøret ind af tidens mode i form af korset, snøreliv og hofteholdere. En gennemsnitlig kvinde-korsettalje var på 47 cm – nogenlunde hvad der svarer til en desserttallerkens omkreds. Alle kvinder gik med lange og blytunge klædedragter, som blev båret af hofterne. De finere damer gik endda med tournure, et stativ som løfter kjolen bagpå. Moden har gjort det besværligt for kvinder at gå, stå og sidde. En skribent i *Kvinden&Samfundet* spørger derfor retorisk i 1880'erne:

»Var det nu ikke ogsaa paa Tide, at vi turde vise Verden, at vi danske Kvinder tør klæde os efter eget Tykke uden først at indhente Tilladelse i Paris?»

Selv når kvinder skulle bevæge sig for motionens skyld, var de begrænset af tidens normer. Kun sportsgrene, som man kunne udfø-

Kvindelige rekorder

- 1887 Mont Blanc bestaget af 61 kvinder
- 1915 Første demonstration af kvinder i Danmark
- 1927 Amelia Earhart flyver over Atlanterhavet
- 1927 Edith Jensen svømmer fra Barsebäck til Bellevue
- 1928 Lady Baily flyver fra England til Sydafrika

Trangen til at bevæge sig fastholdt Dansk Kvindesamfund også ved landsmøderne. Billederne i denne artikel er fra landsmødet i 1935.

FRIHED

re med små og graciøse bevægelser, mente *Kvinden&Samfundets* skribenter var passende. Tennis, langbold, gymnastik, ridning og cykling kunne gå an. En modig skribent overvejer endda, om cricket kunne blive en mulig sport for kvinder i fremtiden.

Kvinder kunne altså hverken bevæge selve kroppen frit, eller bevæge den frit hvorhen de ville. Man kan faktisk sige, at tidens sociale normer nærmest bandt kvindens kroppe sammen som en slags usynlige snøre, og at normerne som en slags usynlige kridtstreger begrænsede og bestemte, hvorhen kroppen måtte bevæge sig.

Stemmeret, bukser og gymnastik.

Samtidig med at kvindebevægelsen udviklede sig, så udviklede kvinders fysiske bevægelsesmuligheder sig også. Kvinder opnåede stemmeret i 1915. De blev ligestillet med manden i ægteskabet i 1925. Og i modsætning til 1880'ernes kvinde, så var 1920'ernes kvinde mere fri-

gjort, når det gjaldt sportspræstationer, selverhverv og seksualitet. Kvinderne satte nu rekorder, overskred grænser og erobrede forsider. Kvinder tog den gammeldags klædedragt af og smed korsettet. Drengepigeidealet dikterede moden i 1920'erne, og mange kvinder klippede håret af, gik med hjelmformet hat, knækort nederdel, make-up og sugede i et cigaretrør. Og nogle kvinder begyndte endda at 'overskride grænserne' iført bukser. Pludselig kunne kvinder bevæge sig mere frit og naturligt.

Selv i fængsler, hvor kroppen om nogen steder må siges at være begrænset, får kvinder lov til at bevæge sig i form af gymnastik. I 1920'erne roser *Kvinden&Samfundet* gymnastiklærerinde Elly Kühle, fordi hun har fået tilladelse til at undervise i gymnastik i et kvindefængsel. På dette tidspunkt havde gymnastik ellers kun været almindeligt i mandefængsler. Det lykkedes altså for kvinderne at opnå retten til at

bevæge kroppen – selv når den var spærret inde.

Højt til vejrs og ned i dybet. Nogle kvinder bevægede sig også væk fra hjemmet og ud på arbejdsmarkedet. De bevægede sig ind i rum, hvor de aldrig før havde været i professionel sammenhæng: Ind på operationsstuen og om bag rektorens skrivebord.

Kvinder bevægede sig også højere op og længere væk rent fysisk. Amerikaneren Amelia Earhart fløj over Atlanterhavet og danskeren Edith Jensen svømmede hele vejen fra Barsebäck til Bellevue i 1920'erne. Og da England fik sin første kvindelige skorstensfejer, optræder hun endda med foto i *Kvinden&Samfundet*, hvor hendes bedrift står beskrevet med stor beundring: "...sammen med en mandelig Skorstensfejer at klatre op ad luftige trappetrin i en Højde af 50 Meter." Lige under denne fantastiske nyhed bliver det beskrevet, at kvindelige perledykkere i Japan svømmer helt ned til

60 fod under havets overflade for at samle perler op.

Disse beretninger fra *Kvinden&Samfundet* afspejler, at kvinder bevægede sig op, ned, ud og ind i nye rum, som tidligere kun havde været betrådt af mænd. Man kan sige, at de 'usynlige snore' og 'kridtstreger,' som 1880'ernes normer havde bundet stramt om kvindekroppen, blev løst og overtrådt i 1920'erne.

Nye transportformer giver bevægelsesfrihed. Kvindebevægelsens udvikling var blandt andet et resultat af et hav af møder, arrangementer og konferencer, som blev afholdt i hele Danmark. Tænk, hvor revolutionerende det må have været for den enkelte kvinde at tage væk fra de trygge rammer i hjemmet og alene af sted til et møde. Bare transporten i sig selv har været revolutionerende. Det får man en tydelig fornemmelse af, når man bladrer igennem *Kvinden&Samfundets* mange udgivelser.

I 1880'erne bliver der stort set ikke nævnt et ord om transport, men det gør der til gengæld i 1920'erne, hvor det nærmest eksploderer med bevægelser i *Kvinden&Samfundet*. I små, korte referater af Dansk Kvindesamfundets

månedlige aktiviteter fra de forskellige kredse rundt om i landet bliver det, sjovt nok, nævnt, hvilke transportmidler der bliver anvendt for at komme frem og tilbage. For blot at nævne nogle eksempler så står der, at Assens-kredsen afholdte en fest, og det tilføjes, at »de ældre damer blev kørt hjem i biler.« Tistrup-kredsen oplyser, at 130 kvinder deltog på et kursus, og at nogen kom »langvejs fra i Bil, med Tog eller paa Cykle.« Fra et fællesmøde bliver det fremhævet, at der »(...) gled store og mindre Automobil-Omnibusser frem og tilbage mellem Nordby og Strandhotellet.« Det er virkelig bemærkelsesværdigt, at det bliver prioriteret at nævne transportmidler i de meget korte referater. I vores øjne kunne det synes irrelevant, men i 1920'erne har det haft en stor betydning og en nyhedsværdi, fordi det netop var en nyhed, at kvinder bevægede sig mere frit.

Dansk Kvindesamfund arrangerede også mange udflugter i 1920'erne. Man kan læse om alt fra en »fornøjelig Skovtur,« en »regnfuld spadseretur« under paraplyer i Randers, en »sejltur på fjorden« i Haderslev, en udflugt i Berlin i »komfortable Charabancer« og »en dejlig Tur til Mols i en Rutebil.« Ud-

flugter og bevægelser var oplevelser, som kvinderne ønskede at dele med hinanden i tidsskriftet. Kvindebevægelsen begyndte også at gå i reelle demonstrationer i 1920'erne. Indtil da var det simpelthen ikke velset, at kvinder stillede sig sådan 'til skue' i offentligheden.

Lighed, frihed og bevægelse. Såvel udflugter som demonstrationer har formodentligt følt både revolutionerende og frigørende for de kvinder, som deltog. Det kommer også til udtryk hos en kvinde, som skriver om en kvindekongres i Paris:

»Som Hvilepunkt i Arbejdet var der arrangeret en Udflugt pr. Automobil(...) vi nød Opholdet i den friske Luft - og Friheden.« Her bevæger det hende emotionelt at bevæge sig. Ved at trykke sømmet i bund mærker hun ikke bare den friske luft, men også friheden, som hun skriver, fordi hun gør noget, som ellers har hørt mænd til: at bevæge sig i offentligheden. Bevægelse bliver en måde at løsrive sig fra det undertrykkende og mandsdominerede samfund, hvor kvinder hører til i hjemmet og mænd til i offentligheden. I tråd med dette skriver Karen Blixen til sin søster i et brev i 1923: »(...) to Raad skal jeg give alle yngre kvinder: at klippe Haaret af og at lære at køre Automobil.«

Mænd havde magten i 1880'erne, så måske var det derfor, kvinder i 1920'erne begyndte at efterligne mænd ved at bevæge sig i offentligheden for på den måde at gøre op med den skæve magtfordeling mellem kønnene. Det kan også forklare, hvorfor *Kvinden&Samfundet* skrev så meget om transportmidler og gerne ville dele bevingede bevægelsesoplevelser med hinanden, fra en regnfuld udflugt til en kvindelig skorstensfejers bedrifter. Netop denne ændring i forholdet mellem kvinder i det private og mænd i det offentlige har haft en af de største betydninger for ligestillingen mellem kønnene.

Der er tale om to parallelle udviklinger, den formelle ligestilling og kvinders bevægelser, der gensidigt var afhængige af hinanden og påvirkede hinanden. Og som satte et stort lighedstegn imellem bevægelse og frihed.

Ligestilling i Danmark

1871 Dansk Kvindesamfund bliver oprettet.

1880 Gifte kvinder får råderet over egen indkomst.

1885 Kvinden og Samfundet udkommer.

1899 Kvinder får lov at bevare deres myndighed, når de bliver gift.

1915 Kvinder opnår stemmeret.

1925 Parterne i ægteskabet bliver ligestillet.

I juni 2014 bliver Malmø centrum for en stor og omfattende fællesnordisk ligestillingskonference under parolen »Nordisk Forum 2014 – New Action on Women’s Rights«. Omkring 200 kvindeorganisationer fra Sverige, Norge, Finland, Island, Færøerne, Grønland og Danmark står bag den omfattende conference.

NU SKAL DEN NORDISKE LIGESTILLING OPGRADERES

AF CHARLOTTE LUND,
KOORDINATOR NORDISK FORUM 2014

Nordisk Forum 2014 har til formål at puste liv i Norden som ligestillingens fortrøp, og med en ambition om 15.000 deltagere fra alle niveauer af debatten – forskere, kunstnere, politikere, samfundsdebattører og en masse hverdagsfeminister vil vi i fællesskab sætte rammerne for fremtidens feminisme.

Efter knap 100 år med stemmeret er kvinder kommet langt i kampen for ligestilling, men med et fortsat løngab på 17 procent, pres på krisecentre, ulige barsel og under en tredjedel kvinder i de danske byråd er vi stadig ikke i mål. Og på flere fronter sakker vi endda bagud i forhold til vores nordiske naboer.

Derfor kunne vi i Danmark godt trænge til at udveks-

le erfaringer, få nye input og udtænkte en fælles plan for, hvordan vi kommer videre. Der er med andre ord brug for en fælles strategi for, hvordan vi skaber lige samfund i Norden.

Nordisk Forum 2014 er åbent for alle, der er interesseret i eller bare gerne vil vide mere om ligestilling. Her kan man være med i workshops og seminarer, se udstillinger eller bare besøge den åbne markedsplads.

Blandt talerne vil være den tidligere overborgmester, minister og EU-kommissær Ritt Bjerregaard, Hanne Helth fra 8. Marts-initiativet, forfatter og debattør Leonora Christine Skov, komikeren Sanne Søndergaard, LOs ligestillingsnetværk, den finske forfatter Sofi Oksanen, svenske Maria Sveland og islandske Vigdís Finnbogadóttir, verdens første demokratisk valgte kvindelige statsoverhoved.

Sådan kan du deltage

Nordisk Forums ligestillingskonference afholdes fra den 12. - 15. juni 2014 i Malmø Arena/ Malmø Messen.

Der er tre måder at deltage på:

Som deltager i de mange debatter, workshops, kulturarrangementer og foredrag. En billet koster 850 danske kroner inklusive transport mm. Der er rabat til studerende og arbejdsløse.

Som mindre NGO kan I afholde et arrangement i en sal, det koster 8900 kroner. Der er også mulighed for at være til stede med en messestand.

Som organisation eller virksomhed kan I købe en Guld- Sølv- eller Bronzepakke og holde et arrangement i en sal med op til 500 tilhørere

Find mere information og køb billetter på Kvinderådets hjemmeside:

www.kvinderaadet.dk. Her kan du også læse om, hvordan det er muligt at søge om økonomisk støtte til at deltage.

Det tredje nordiske kvindetopmøde

Nordisk forum i Malmø bliver den tredje nordiske fælleskonference med det formål at give nordiske kvinder, både græsroddere og politikere, mulighed for at udvikle og udveksle tanker og strategier for et mere ligestillet samfund. Den første blev afholdt i Oslo i 1988 og havde 7000 deltagere, og den anden blev afholdt i Turku/Åbo i 1994 med mere end 10.000 deltagere. Dengang var konferencerne arrangeret af Nordisk Ministerråd. Da Nordisk Ministerråd ikke ønskede at afholde flere konferencer, besluttede flere nordiske kvindeorganisationer selv at tage teten og arrangere en ny conference. Resultatet af det arbejde er Nordisk Forum 2014.

FN som forbillede

Nordisk Forum blev oprindeligt arrangeret som en nordisk optakt til den foreløbig sidste Verdenskvindekongress, som blev holdt i Beijing i 1995. På samme måde som de fire store FN Verdenskvindekongresser har betydet et enormt løft for den globale kvindebevægelses kamp for kvinders rettigheder, har de nordiske konferencer været med til at sætte nye dagsordener. Både i Norden og globalt.

Økonomi, fred og ret til egen krop

Nordisk Forum vil beskæftige sig med 12 temaer:

- Feministisk økonomi og social udvikling
- Kvinder og pigers kroppe – seksualitet, sundhed og reproduktive rettigheder
- Kvinder i arbejde – Lige løn, uddannelse og karriere
- Vold mod kvinder og piger
- Miljø, klima og bæredygtig udvikling
- Omsorgsarbejde og uelfærdssamfund
- Fred og sikkerhed
- Politisk deltagelse og udvikling
- Ligestillingsintegrering og ligestillede virksomheder
- Feminismens fremtid i Norden og kvindebevægelsens organisering
- Kvinder fra minoritetsgrupper og asyl
- Ny teknologi og medier

KVINDEN & KLUMMEN

KÆRLIGHEDEN TIL
EN RUMMELIG KIRKE

Mia Rahr Jacobsen (til højre) ved en reception i Trinitatis kirke.

AF GADEPRÆST VED TRINITATIS NATKIRKE
MIA RAHR JACOBSEN

Forleden blev jeg kontaktet af to unge kvinder, der var ved at lave en dokumentarfilm om forskelle og ligheder i livet som LGBTQ person i Danmark og Polen. Ærligt talt frygtede jeg et øjeblik, at jeg, som så mange gange før, var blevet kontaktet, fordi man regnede med at få et ansigt på den uvilje, man som homoseksuel nødvendigvis må opleve i kirken. Jeg er nemlig ikke bare lesbisk og feminist. Jeg er også præst. Derfor mener mange, at så må jeg også have noget at sige om kristnes fordømmelser og snævre fællesskaber, der ikke kan rumme det, som er anderledes?

Virkeligheden er faktisk, at jeg møder langt flere løftede øjenbryn ude i den 'virkelige verden' over, at jeg er troende og præst, end jeg møder i kirken over, at jeg er lesbisk. Jeg bliver jævnligt præsenteret for forestillinger om, hvad kirken mon kan og vil rumme. Jeg hverken kan eller vil forsvare, hvad kristendommen op gennem tiden og på verdensplan har måttet stå for af undertrykkelse og fordømmelse af særligt kvinder og homoseksuelle. På den anden side kan jeg heller ikke stille op til at være et eksempel på en sådan undertrykkelse. Vi har i Danmark en meget bred folkekirke, så selvfølgelig møder jeg jævnligt mennesker, jeg er uenig med, men jeg har aldrig oplevet, at der ikke var plads til mig i kraft af mit køn eller min seksualitet. Og jeg møder ikke flere mennesker i kirken, der ikke kan respektere mig som kvinde og feminist, end jeg gør andre steder.

Man har som præst rig mulighed for at arbejde med emner, der interesserer én, også når det, som i mit tilfælde, er emner som køn, krop og seksualitet. Det fylder derfor en del i mit arbejde. Lad mig give nogle eksempler.

Trinitatis Natkirke afholder jævnligt Interreligiøs fællesspisning for unge kvinder (20-30 år). Her mødes vi ikke til benhård religionsdebat, men i venlig nysgerrighed over vores forskelle og ligheder. Arrangementet indledes med et kort oplæg om kvinder og kultur. En af gangene fortalte Yildiz Akdogan for eksempel om, hvordan det er at gå ind i politik som kvinde med en anden etnisk baggrund. Efter oplægget laver vi vegetarmad og spiser sammen. Unge kvinder fra alle religioner er velkomne.

Jeg sidder i arbejdsgruppen Krop, kirke og menneskelige relationer under Danske Kirkers Råd. Ved forskellige arrangementer tager vi emner som køn, kropslighed og tro op til debat. For eksempel ved vores årlige arrangement 8. marts på kvindernes internationale kampdag. Her i 2013 var temaet 'Den perfekte familie og det moderne moderskab', hvor psykolog Lars Lundmann talte om, hvordan vi bruger sociale medier til at iscenesætte os selv som perfekte kvinder og mødre. Præst og forfatter Sørine Gotfredsen kom med en kritik af forestillingen om, at familien/moderskabet skulle være det eneste sted, man kan udvikle sig som menneske.

Er jeg så ikke bare en enlig svale? Jeg ved jo godt, at kirkerne landet over ikke er fyldt af denne slags arrangementer. Selvfølgelig har jeg, som gadepræst for unge, andre og flere muligheder end mange andre præster – ikke mindst fordi den kirke, jeg er ansat ved, ligger lige midt i København. Men det er mit indtryk, at der er mange præster, som interesserer sig for at sætte emner som køn og seksualitet på dagsordenen.

Til min store glæde var kvinderne bag dokumentarfilmen forleden ikke ude på at få bekræftet deres fordomme om kristendommens forældede menneske- og kønssyn. De var rent faktisk interesserede i at høre, hvad jeg havde at fortælle. Ikke for at underkende mennesker, der har haft ubehagelige, fremmedgørende og fordømmende oplevelser i kirken. Men fordi min historie nu engang også er et billede på en virkelighed i folkekirken.

Kvindene&Samfundets faste redaktion:

Ida Blinkenberg Lidell, cand.mag. i moderne kultur
& kulturformidling.

Rikke Drejer, cand.scient.pol. og HD i organisation.

Fabijana Popovic, cand.soc. i Politisk Kommunikation
og Ledelse.

Maria R. Ahlgreen, cand.scient.pol., MA in International
Relations.

Mette Marie Stæhr Harder, cand.scient. pol.

Sophie Rytter, journalist.

Nynne-Cecilie Schmidt, cand. mag i historie.

Lisa Holmfjord, socialrådgiver, MA i retorik og
kommunikation.

Bente D. Knudsen (ansuh. redaktør),
cand.merc.int. og journalist

Gæsteskrivere og anmelder:

Lisbeth Kjer Müller, sognepræst og cand.phil

Benedikte Brisson, sognepræst.

Ida Herskind, BA i historie.

Charlotte Lund, koordinator Nordisk Forum 2014.

Mia Rahr Jacobsen, gadepræst.

Kvindene&Samfundet udkommer i 2014

i 2 ordinære udgaver.

Annoncer optages efter aftale.

Indlæg offentliggøres på

www.danskkvindesamfund.dk

Medlemskab af Dansk Kuindesamfund inkl. abonnement

på Kvindene&Samfundet koster: 225 kr. pr. halvår.

For studerende 150 kr. pr. halvår.

Vil du i kontakt med Dansk Kuindesamfund?

Sekretariat

Niels Hemmingsens Gade 10, 3., 1153 København K

T: 33 15 78 37 (tirsdag og torsdag kl. 10 – 15)

E: sekretariat@danskkvindesamfund.dk

Dansk Kuindesamfunds Kredse og Netværk:

Frederikshaun/Sæby

Alice Fredborg Sørensen

Karetmagervej 24

9300 Sæby

T: 98 46 16 60

Hellerup

Susi Alsfelt Riise-Knudsen

Fortunvej 41

2920 Charlottenlund

T: 39 64 40 10

E: susi_riise_knudsen@hotmail.com

Horsens

Birgitte Ørnstrup

Byuangen 81

8700 Horsens

T: 75 65 81 61

E: birgitteorn@gmail.com

Kolding

Inger Olsen

Haslevej 15

6000 Kolding

T: 75 52 35 17

København

Anne-Marie Krøyer

Holger Danskes Vej 79, 4.tv.

2000 Frederiksberg C

T: 44 98 50 42

E: anne-marie@mail-online.dk

Roskilde

Henriette Koefoed

Store Stensager 6

Højby

4320 Lejre

T: 46 48 11 43

Vejle

Kirsten Dalager

Horsuangen 10

7120 Vejle

T: 75 81 53 46

E: kirsten.dalager@gmail.com

Århus

Anne Louise Hylldal

Jægergårdsgade 21, 1.

8000 Århus C

E: annelouisehylldal@gmail.com

Kuindenetværk for Nordjylland

Randi Stub Petersen

Ottrupgård 9

9520 Skørping

T: 41 10 88 12

E: randistub@mail.dk

Gå ikke glip af:

- ♦ Kvindernes Internationale Kampdag 8. marts.
- ♦ Mathildeprisen 2014 (hold øje med flere informationer på vores hjemmeside).
- ♦ Nordisk Forum 12. – 15. juni.

Kender du til noget, vi ikke skal gå glip af? Giv os et tip på pr@danskkvindesamfund.dk

Vi synes IKKE, at kampen for ligestilling har sejret sig ihjel

I DAG tjener danske mænd i gennemsnit 18 procent mere end danske kvinder, selvom danske kvinder er bedre uddannet. Kun 6 procent af topledere i den private sektor er kvinder, og 89 procent af professorerne ved landets højere læreanstalter er mænd. Fra januar 2014 vil kun 13 af landets 98 borgmestre være kvinder.

I DAG holder kvinder i gennemsnit 296 dages barsel mod mænds 36 dage. I gennemsnit tager danske fædre kun 7 procent af den samlede barselsorlov. Det tilsvarende tal er 12 procent i Norge, 23 procent i Sverige og 34 procent i Island.

I DAG udgør mænd 69 procent af samtlige kilder i danske medier. Samtidig bliver 76 procent af alle nyheder leveret af mænd. Danske kvinder udfører knap 66 procent af det ulønnede arbejde i hjemmet.

I DAG står der en mandlig kunstner bag tre ud af fire nyanskaffede værker på de toneangivende museer i Danmark. Hver tredje mand, der anmelder en lidelse til Arbejdsskadestyrelsen, får sygdommen anerkendt som en erhverussygdom og efterfølgende udbetalt erstatning. Til sammenligning gælder det kun knap hver femte kvinde.

I DAG bliver 28.000 kvinder udsat for vold i løbet af et år. Volden bliver begået af deres nuværende eller tidligere partner. Hvert år dør 25 af disse kvinder som følge af vold. Det er cirka en hver anden uge. I 2006 begik 176 kvinder og 466 mænd selvmord. 78 procent af alle hjemløse i Danmark er mænd og 75 procent af dem, der dømmes for overtrædelsen af straffeloven, er mænd.

Vi mener ikke, at kvinder og mænd skal være ens. Vi mener heller ikke, at der kun er én måde at være kvinde eller mand på. Vi mener, at der skal være lige muligheder for kvinder og mænd, for piger og drenge. Ligestilling er ikke noget, man opnår én gang for alle. Vi bliver aldrig færdige. Heldigvis, for når vi taler sammen om køn og ligestilling, bliver vi klogere på os selv og på hinanden.

I Dansk Kvindesamfund arbejder vi for, at vi bliver bedre til at tale om køn og om ligestilling. **OG VI HAR BRUG FOR, AT DU TALER MED. Meld dig ind. Idag.**

Dansk Kvindesamfund

E-mail: sekretariat@danskquindesamfund.dk
www.danskquindesamfund.dk